

PROJECTHANDLEIDING

P R A K T I J K O N D E R Z O E K C T O

Praktijkonderzoek:
onderzoeksopzet
projectvaardigheden
concept onderzoeksverslag
onderzoeksverslag
reflectieverslag
presentatie

INHOUDSOPGAVE

1.	Uitgangspunten	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Motieven	6
1.3	Praktijkonderzoek en opleidingskwalificaties	7
1.4	Definitie van praktijkonderzoek	8
1.5	Definitie van projectmatig werken	10
1.6	Onderzoeksopzet	12
1.7	Onderzoeksverslag	14
1.8	Reflectieverslag	22
1.9	Presentatie	24
2.	Leerdoelen en vormgeving van het onderwijs	26
2.1	Leerdoelen	26
2.2	Taken van docenten	26
2.3	Taken van praktijkbegeleider	27
2.4	Inhouden van de projectbegeleiding op de opleiding	28
2.5	Tijdstabel: fasen van het afstudeerproject	29
3.	Toetsing	31
3.1	Inleiding	31
3.2	Beslisdocument 1: de onderzoeksopzet	32
3.3	Beslisdocument 2: afsluiting praktijkonderzoek / stage	39
3.4	Beslisdocument 3: het onderzoeksverslag	44
3.5	Beslisdocument 4: het reflectieverslag	48
3.6	De presentatie praktijkonderzoek	50
4.	Literatuur	54
5.	Beoordelingsformulieren	56
	Bijlage 1: Verwijzingen naar literatuur volgens de APA-standaard	62
	Onderzoeksformat	64

Overal waar in deze uitgave de mannelijke vorm wordt gebruikt, dient ook het vrouwelijk equivalent te worden gelezen.

HOOFDSTUK 1: UITGANGSPUNTEN

1.1 Inleiding

In het kader van werken aan professionaliteit en professionalisering doet de student een praktijkonderzoek. Hieronder vind je een aantal uitgangspunten, die de opvatting van CTO over praktijkonderzoek weerspiegelen.

1. Het praktijkonderzoek wordt uitgevoerd in het kader van segment 3 uit het “Landelijk Opleidingsprofiel Creatieve Therapie”: “Werken aan professionaliteit en professionalisering”.
2. Het praktijkonderzoek in hoofdfase 3 maakt integraal onderdeel uit van de afstudeeropdracht.
3. De eerste aanzet tot praktijkonderzoek wordt gemaakt in periode 4 van hoofdfase 2. Studenten formuleren een eerste onderzoeksvoorstel die de Commissie Goedkeuring Onderzoeksvoorstellen moet passeren.
4. Het praktijkonderzoek heeft de duur van het schooljaar en mondt uit in een onderzoeksverslag, reflectieverslag en presentatie van resultaten.
5. De opzet van het praktijkonderzoek kan en mag beperkt blijven tot een inventariserend onderzoek als uit de probleemstelling maar blijkt dat inventarisatie plaatsvindt in het kader van ontwerpend onderzoek.
6. Er is sprake van ontwerpend onderzoek als richtlijnen gemaakt worden voor de hulpverleningspraktijk: het ontwerpen van aanbevelingen of handelingsalternatieven.
7. De beschrijving van een product (ontwerp van een handelingsalternatief in de vorm van bijvoorbeeld een behandelingsmodule) kan een onderdeel zijn van dit eindverslag, maar dat is niet perse noodzakelijk.
8. Praktijkonderzoek is gericht op de interventies van de professionele creatief therapeut en de gevolgen daarvan voor de cliënt.
9. Het praktijkonderzoek richt zich op de behandeling van de cliënten. (segment 1 van het “Landelijk Opleidingsprofiel Creatieve Therapie”)
10. De gebruikte vorm van praktijkonderzoek sluit aan bij het methodische stappenplan: diagnose, ingreep, evaluatie.
11. Praktijkonderzoek is interactief: onderzochten (belanghebbenden in de praktijk) zijn medeonderzoekers.
12. Belanghebbende medeonderzoekers zijn zowel cliënten, professionals en managers.
13. Het praktijkonderzoek is bedoeld om de start van onderhandelingen tussen de belanghebbenden over verbeteringen van de professionele praktijk te organiseren.
14. De professional als onderzoeker (research-practioner) heeft aandeel in het ontwikkelen van de professionele praktijk.
15. Het medium kan zowel instrument als object van onderzoek zijn.
16. Gezien de “state of the art” in de professionele praktijk van de creatieve therapie ligt de nadruk op kwalitatieve methoden.
17. Op HBO-niveau wordt – indien van toepassing - gebruik gemaakt van bestaande onderzoeksdesigns en reeds ontwikkelde meetinstrumenten. Er worden geen designs en instrumenten ontwikkeld.
18. Praktijkonderzoek is evenals theoretisch onderzoek in principe wetenschappelijk. Dat betekent dat wetenschappelijke criteria als betrouwbaarheid en validiteit ook bij praktijkonderzoek opgeld doen, zij het dat ze daar meestal vertaald worden als controleerbaarheid van de methode en bruikbaarheid van de resultaten van het onderzoek voor de praktijk.
19. Het praktijkonderzoek in het HBO is in diagnostisch opzicht eerder gericht op gevalstudie dan op generaliserend (survey)onderzoek.

20. Het praktijkonderzoek wordt door de individuele student uitgevoerd, maar kan ook een samenwerking tussen studenten zijn, eventueel ook met studenten van een andere opleiding; in dat geval moet het aandeel van de individuele student wel zichtbaar gemaakt worden om individuele beoordeling mogelijk te maken.
21. De student bepaalt - indien mogelijk - in samenspraak met de praktijkbegeleider het onderwerp van het praktijkonderzoek.
22. Het praktijkonderzoek wordt als een project uitgevoerd.
23. In het kader van projectmatig werken wordt van de student een hoge mate van zelfstandigheid gevraagd bij het bepalen, plannen, uitvoeren en evalueren van het onderwerp.

1.2 Motieven

In de uitwerking van het leertraject praktijkonderzoek wordt gebruik gemaakt van het "Landelijk Opleidingsprofiel Creatieve Therapie". Een belangrijk kader biedt de uitspraak: "De opleidingen garanderen dat de afgestudeerden van het initiële onderwijs een stevige en duidelijke beroepsvisie hebben die aansluit bij de ontwikkelingen in de specifieke werkvelden en dat zij over voldoende bagage beschikken op het gebied van de psychopathologie en creatief therapeutische methodiek. De opleidingen bereiden studenten voor op het functioneren binnen een organisatie zodat zij na verloop van tijd een constructieve bijdrage kunnen leveren aan het beleid en de kwaliteitszorg van de instelling waar zij werken. Bovenal zorgen de opleidingen ervoor dat de studenten beschikken over doorgroeicompetenties die hen in staat stellen het eigen professionele handelen voortdurend te actualiseren en op systematische wijze een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het beroep."¹

Studenten studeren af op HBO-niveau². De H heeft betrekking op verantwoording, complexiteit, transfer, toegepaste wetenschap en beroepsontwikkeling; de B dient tot uitdrukking te komen in de aandacht voor te verwachten ontwikkelingen in het beroep; de O wijst in de richting van onderwijs waarin "leren te leren" aandacht krijgt en het probleemoplossend vermogen van de student wordt ontwikkeld.

De bekwaamheid van de beginnend beroepsbeoefenaar bestrijken de volgende segmenten³:

1. beginnend werker die cliënten behandelt
2. beginnend medewerker die in en vanuit een arbeidsomgeving werkt
3. beginnend lid van de beroepsgroep die werkt aan professionaliteit en professionalisering.

De opleiding is zo opgebouwd dat in de propedeuse de beroepsoriëntatie centraal staat, in hoofdfase 1 de beroepsvorming in simulatie, in hoofdfase 2 de beroepsvorming in de praktijk en in hoofdfase 3 - het laatste studiejaar - de beroepsontwikkeling in de zin van verdieping en verbreding.

Onder 'verdieping' wordt verstaan: het bereiken van een hogere beheersingsgraad van bepaalde beroepshandelingen; hieruit is af te leiden dat de student in hoofdfase 3 zich specialiseert bijvoorbeeld in een reeds bekende creatief therapeutische techniek of in een aspect van methodisch handelen in creatieve therapie. In deze fase van de opleiding is over het algemeen de behandeling van cliënten onderwerp van het praktijkonderzoek.

Onder 'verbreding' wordt het inhoudelijk aanleren van extra onderdelen verstaan die niet tot het basispakket van de opleiding horen maar die het perspectief van de student op het

¹ Landelijk Opleidingsprofiel Creatieve Therapie, 1999; blz. 12

² Landelijk Opleidingsprofiel Creatieve Therapie, 1999; blz. 13-16

³ Landelijk Opleidingsprofiel Creatieve Therapie, 1999; blz.17-62

gebied van het beroepsmatig functioneren wel verbreden. Op het gebied van praktijkonderzoek zal die verbreding zoals bij verdieping zich richten op de behandeling van cliënten.

De studenten die in het schooljaar 2005-2006 afstuderen zijn vanaf het eerste jaar getraind in zelfstandig werken onder meer vanwege de keuze voor probleem gestuurd onderwijs. Bij projectmatig werken speelt zelfverantwoordelijk leren eveneens een grote rol.

Het praktijkonderzoek kenmerkt zich door een projectmatige aanpak. Projectmatig werken is een methode om te komen tot vernieuwing. De werkwijze kenmerkt zich door een gefaseerde aanpak. We onderscheiden bij praktijkonderzoek in dit kader de volgende onderdelen:

- Onderzoeksopzet
- Afsluiting praktijkonderzoek / stage: Projectvaardigheden/ Concept onderzoeksverslag
- Onderzoeksverslag
- Reflectieverslag
- Presentatie praktijkonderzoek.

In de loop van de studie wordt de student “voorbereid op een beroep waarbij hij in staat moet worden geacht onderzoeksresultaten en (actuele) theorievorming uit de wetenschap toe te passen op de vragen waar hij tijdens de beroepsbeoefening mee te maken krijgt. In het HBO gaat het daarom om de toepassing van de wetenschap”⁴. Aan het einde van de opleiding moeten studenten “in staat zijn via praktijkgericht onderzoek en reflectie op de beroepspraktijk bij te dragen aan kennisontwikkeling en innovatie van de beroepspraktijk”⁵.

1.3 Praktijkonderzoek en opleidingskwalificaties

Het praktijkonderzoek en in het verlengde daarvan het afstuderen staan in verband met segment 3 uit het Landelijk Opleidingsprofiel Creatieve Therapie: “Werken aan professionaliteit en professionalisering”. Het is de bedoeling dat het praktijkonderzoek inventariserend van aard is en dat het zich, vanwege de complexiteit van het creatief therapeutisch werken, m.n. richt op segment 1: “Behandelen van cliënten”. Het inventariserend onderzoek staat daarbij in het perspectief van “ontwerpen” en “verbeteren”. Segment 2: “het werken in en vanuit de arbeidsomgeving” is in beginsel geen onderwerp van onderzoek, maar komt in het kader van de uitvoering van het praktijkonderzoek wel aan bod.

De volgende opleidingskwalificaties staan centraal in het gehele leertraject:

In projectvaardigheden:

3.1.1: De beginnend beroepsbeoefenaar demonstreert dat hij in staat is om de eigen professionaliteit voortdurend te ontwikkelen door te leren van nieuwe situaties rondom cliënten en in de samenleving.

In het reflectieverslag:

3.1.1: De beginnend beroepsbeoefenaar demonstreert dat hij in staat is om de eigen professionaliteit voortdurend te ontwikkelen door te leren van nieuwe situaties rondom cliënten en in de samenleving.

⁴ Landelijk Opleidingsprofiel Creatieve Therapie, 1999; blz. 14.

⁵ Landelijk Opleidingsprofiel Creatieve Therapie, 1999; blz. 14.

3.1.2: De beginnend beroepsbeoefenaar demonstreert dat hij in staat is om het beroepsmatig handelen, houding en motivatie te beschrijven, er op te reflecteren en deze verder te ontwikkelen.

3.1.3: De beginnend beroepsbeoefenaar demonstreert dat hij in staat is om de eigen loopbaan in kaart te brengen (zijn eigen leervragen te definiëren) en verder uit te stippelen.

In het onderzoeksverslag:

3.2.1: De beginnend beroepsbeoefenaar demonstreert dat hij in staat is om systematisch gegevens te verzamelen over de beroepsuitoefening, die te onderzoeken en de uitkomsten te vertalen naar de consequenties voor het beroep.

3.2.2: De beginnend beroepsbeoefenaar demonstreert dat hij in staat is om veranderingen in de samenleving te signaleren, te onderzoeken en de resultaten hiervan te vertalen in een bijdrage aan het beroep en het beroepshandelen.

3.2.3: De beginnend beroepsbeoefenaar demonstreert dat hij in staat is om een bijdrage te leveren aan intercollegiale kwaliteitszorg.

In de presentatie:

3.3.1: De beginnend beroepsbeoefenaar demonstreert dat hij in staat is om (schriftelijk en mondeling) voorlichting aan derden te geven over creatieve therapie.

3.2.3: De beginnend beroepsbeoefenaar demonstreert dat hij in staat is om een bijdrage te leveren aan intercollegiale kwaliteitszorg.

1.4 Definitie van praktijkonderzoek

“Onderzoek is een zoekproces gebaseerd op denken, intuïtie en creativiteit, waarin op een systematische manier gegevens worden verkregen, gebruikt en geanalyseerd, met als doel kennis te verzamelen”⁶, aldus Migchelbrink. Hij vervolgt: “Je doet onderzoek omdat je iets niet weet of omdat je nog niet voldoende weet over een bepaalde materie of omdat je niet voldoende zeker bent over wat je weet”⁷. Het inventariseren van kennis staat niet op zich maar heeft het formuleren van verbeteringen tot doel.

Praktijkgericht onderzoek “betreft vragen en problemen van beroepsbeoefenaren in gezondheidszorg en welzijn, is toegepast van aard en levert een bijdrage aan verbetering van de beroepspraktijk”⁸.

Gezien de “state of the art” in de professionele praktijk van de creatieve therapie ligt de nadruk op de kwalitatieve onderzoeksbenadering en deze kan een narratieve analyse, een morfologische beschrijving, handelingsonderzoek, een hermeneutische benadering, gevalbeschrijving enz. omvatten. De kwantitatieve onderzoeksbenadering wordt niet uitgesloten maar wordt hooguit in ondersteunende zin gebruikt.

In het geval van praktijkonderzoek op HBO niveau ligt de nadruk op de regulatieve cyclus⁹. Het zal eerder op het ontwerpen en implementeren van interventies gericht zijn

⁶ Migchelbrink, F. (2000): *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam: SWP; blz. 16.

⁷ Migchelbrink, F. (2000): *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam: SWP; blz. 16.

⁸ Migchelbrink, F. (2000): *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam: SWP; blz. 16.

⁹ Strien, P. van. (1986): *Praktijk als wetenschap*. Assen: Van Gorcum.

(actieonderzoek) en minder op het systematisch vaststellen van de effecten van deze interventies (experimenteel onderzoek). De gebruikte vorm van praktijkonderzoek sluit aan bij het methodische stappenplan.

Voor de verschillende fases in de hulpverleningscyclus bestaan verschillende onderzoekstypes¹⁰:

- het inventariserend of diagnostisch onderzoek hoort bij de fase van de oriëntatie en diagnose;
- het ontwikkelingsonderzoek is onder te brengen bij het opstellen van het behandelingsplan¹¹;
- de procesevaluatie is te koppelen aan de fase van uitvoering van het behandelingsplan;
- de effectevaluatie hoort bij de fase evaluatie van de behandeling.

Voorwaarde voor kwalitatief onderzoek is het goed kunnen protocolleren van stappen in de behandeling. Dit is voorwaarde om tot herhaling en om via kwantitatief onderzoek tot vergelijkingen te komen. De praktijk van creatieve therapie zit over het algemeen nog in de fase van een goede protocollering. Het is ook om die reden dat CTO ervoor kiest om bij het praktijkonderzoek de nadruk te leggen op het inventariserend onderzoek en de procesevaluatie. Effectevaluatie zal in het onderzoek een element zijn maar zal niet het accent krijgen. De wetenschappelijke eisen die hieraan gesteld worden, zeker als het om effectmeting gaat, achten wij meer bij master- en universiteitsniveau liggen. Ten aanzien van het ontwikkelen van gevalideerde behandelproducten, modules en protocollen hebben we dezelfde mening. Toch wordt er belang aan gehecht dat de student in het kader van het onderzoeksverslag tot gefundeerde voorstellen van verbetering, aanbevelingen en/of ontwerpen van producten komt.

Het onderzoek is gericht op het produceren van kennis, maar de onderzoeker moet om nieuwe kennis op een onderzoeksvraag te verkrijgen, ook zelf gebruik maken van kennis. Die kennis omvat zijn kennisbestand inzake onderzoek en kennis over het onderzoeksthema¹². Studenten starten niet helemaal blanco. Over onderzoek hebben zij reeds in de voorgaande leerjaren e.e.a. geleerd en deze kennis is verder gemobiliseerd met het lezen van literatuur over praktijkonderzoek in periode 4 van hoofdfase 2. Het onderzoeksthema komt niet uit de lucht vallen. Studenten hebben er over nagedacht tijdens de afronding van de stage in hoofdfase 2 en na overleg met de praktijkbegeleider zijn zij tot de formulering van een probleemstelling gekomen.

In hoofdfase 3 hebben studenten eind september een onderzoeksopzet klaar.

In de daarop volgende twee maanden voeren studenten het onderzoek uit en verzamelen zij de onderzoeksgegevens. Daarna breekt een periode aan om de onderzoeksgegevens tot en met januari te ordenen en te analyseren. Dit is de fase van de verwerking. Het kan in een aantal gevallen wenselijk zijn om tijdens het verzamelen van de gegevens al met de analyse te beginnen.

Het is mogelijk dat de student tijdens de verwerking de onderzoeksgegevens en voorlopige aanbevelingen nog een aantal keren terugkoppelt naar stage en naar deelnemers aan het praktijkonderzoek.

Het uiteindelijke doel van het praktijkonderzoek is dat er een onderzoeksverslag en een reflectieverslag komt. De conclusies uit het onderzoeksverslag dienen geplaatst te worden in

¹⁰ Migchelbrink, F. (2000): *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam: SWP; blz. 17-18.

¹¹ Swanborn spreekt in verband hiermee van planevaluatie. Swanborn, P. (2004). *Evalueren*. Amsterdam: Boom

¹² Migchelbrink, F. (2000): *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam: SWP; blz. 21.

het perspectief van het ontwerpen van handelingsalternatieven. De student komt in ieder geval tot aanbevelingen of voorstellen voor verbetering van de beroepspraktijk.

De beschrijving van een product (ontwerp van een handelingsalternatief bijvoorbeeld in de vorm van een behandelingsmodule) kan een onderdeel zijn van dit eindverslag, maar dat is niet per se noodzakelijk.

De afsluiting van het praktijkonderzoek vindt plaats middels een presentatie van de resultaten. Het is van belang om in de presentatie aan de onderzoeksresultaten een meerwaarde te geven: de aanbevelingen waarmee de praktijk verbeterd zou kunnen worden komen centraal te staan en worden voor de deelnemers aan de presentatie zo mogelijk ervaarbaar gemaakt.

De praktijkonderzoeker is net zoals de theoriegerichte onderzoeker gericht op kwaliteitscriteria zoals betrouwbaarheid en validiteit, zij het dat ze in praktijkonderzoek meestal vertaald worden in termen van controleerbaarheid van de methode en bruikbaarheid van de onderzoeksresultaten voor de praktijk

1.5 Definitie van projectmatig werken

Het praktijkonderzoek wordt als een project uitgevoerd. We zullen beschrijven wat onder project verstaan wordt. Hiervoor grijpen we terug op definities uit een aantal publicaties.

“Projectmatig werken is op zijn plaats bij het oplossen van vraagstukken die complex zijn, waarvan het gewenste resultaat veel nieuwe elementen bevat en waarbij er niet of nauwelijks op eerdere ervaringen teruggevallen kan worden.”¹³

Projectmatig werken onderscheidt zich van routinematig werken en improviserend werken¹⁴. Het routinematig werken heeft als voordeel dat het efficiënt is. Efficiënt omdat men de gebaande paden volgt en omdat mensen zich niet uitvoerig op nieuwe functies hoeven voor te bereiden.

Het improviserend werken heeft als algemeen voordeel dat het flexibiliteit biedt. Indien zich plotseling nieuwe omstandigheden voordoen, kan men daarop sneller inspelen, juist omdat men niet aan vaste procedures en regels is gebonden.

Projectmatig werken biedt in het algemeen het voordeel van een meer doelgerichte en effectieve aanpak.

Een project wordt als volgt beschreven¹⁵:

- het is een geheel van onderscheidbare activiteiten;
- het is gericht op één of meer concrete resultaten;
- in deze resultaten stellen één of meer zelfstandige personen duidelijk belang;
- de resultaten dienen binnen een bepaalde tijdsperiode en met beperkte middelen bereikt te worden;
- de resultaten omvatten voor de betrokken personen één of meer geheel nieuwe elementen.

Er zijn verschillende instanties betrokken bij een vraagstuk en de oplossing ervan, zoals bijvoorbeeld de initiatiefnemer, de opdrachtgever, de probleemverantwoordelijke, de

¹³ Kor, R. (1996): *Werken aan projecten. Een handreiking*. Deventer: Kluwer Bedrijfsinformatie; blz. 47.

¹⁴ Wijnen, G. e.a. (1990): *Projectmatig werken*. Utrecht: Het Spectrum.

¹⁵ Wijnen, G. e.a. (1990): *Projectmatig werken*. Utrecht: Het Spectrum.

onderzoeker¹⁶. In het studiejaar 2005-2006 zal er bij het praktijkonderzoek - waar mogelijk - sprake zijn van een opdrachtgever. In veel gevallen zal dat namens een instelling de praktijkbegeleider zijn. Verder zullen de rollen van initiatiefnemer, probleemverantwoordelijke en onderzoeker door één en dezelfde student vervuld worden.

Bij Verschuren¹⁷ zien we een sterke verbinding tussen het projectmatig werken en het doen van praktijkonderzoek. Hij spreekt dan ook van projectontwerp.

Het projectontwerp deelt hij op in twee groepen van activiteiten:

- in het conceptueel ontwerp zijn de activiteiten gericht op het formuleren van een doelstelling, het globaal vormgeven van het onderzoek in een onderzoeksmodel, het formuleren van de vraagstelling en het nader bepalen van de kernbegrippen;
- het onderzoekstechnisch ontwerp is gericht op het vaststellen van het soort onderzoeksmateriaal dat nodig is voor een beantwoording van de onderzoeksvragen, het kiezen van een passende onderzoeksstrategie en het helder en consistent plannen van het onderzoek, waarbij onderscheid gemaakt kan worden tussen activiteitenplan en beheersplan. Onderdeel van die planning is de tijd die nodig om gegevens te verzamelen, te verwerken, te analyseren, te rapporteren en te presenteren.

Het door Verschuren genoemde projectontwerp, dat bestaat uit een conceptueel ontwerp en een onderzoekstechnisch ontwerp, vinden we terug in het CTO-model. De projectvaardigheden maken integraal deel uit van het praktijkonderzoek en worden in de beoordeling meegenomen.

Aan het einde van hoofdfase 2 vindt een eerste oriëntatie plaats m.b.t. het conceptueel ontwerp (onderzoeksvoorstel). De definitieve formulering hiervan krijgt zijn beslag in de onderzoeksopzet die eind september als beslisdocument 1 afgerond moet zijn. Vanuit het perspectief van praktijkonderzoek kan deze fase aangeduid worden als een fase van vooronderzoek of diagnostisch onderzoek om tot het bepalen van de knelpunten te komen waarop het onderzoek zich, via o.a. probleemanalyse, vraagstelling en doelstelling, zal richten. In de doelstelling ligt het voornemen opgesloten om met bruikbare voorstellen te komen om de beroepspraktijk te verbeteren.

Onderdeel van de onderzoeksopzet is echter ook dat een onderzoekstechnisch ontwerp aangeboden wordt. Specifieke projectvaardigheden zoals het maken van een activiteiten- en beheersplan hebben hierin een belangrijk aandeel.

Vanaf oktober in hoofdfase 3 wordt de onderzoeksopzet ten uitvoer gebracht. Gegevens worden geïnventariseerd, verwerkt, geanalyseerd en geëvalueerd. In het realiseren van de doelstelling van het onderzoek en daarmee het verkrijgen van onderzoeksresultaten wordt de verbetering van de beroepspraktijk nagestreefd.

Tijdens de uitvoering van de onderzoeksopzet neemt de hantering van het activiteiten- en beheersplan een belangrijke plaats in. De volgende projectvaardigheden zijn dan aan de orde: tijdsmanagement, strategisch inzicht, risicobeheersing, zelfmanagement, communicatie-, contact- en onderhandelingsvaardigheden, informatiemanagement en voortgangsbewaking, effectieve afronding en evaluatie van het project. Als studenten, als groep een onderzoek uitvoeren, spelen deze vaardigheden uiteraard ook een rol. Deze vaardigheden worden halverwege het jaar, na periode 2, beoordeeld. Op datzelfde moment wordt het concept onderzoeksverslag ingeleverd.

¹⁶ Migchelbrink, F. (2000): *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam: SWP; blz.23.

¹⁷ Verschuren, P. e.a. (2002): *Het ontwerpen van een onderzoek*. Utrecht: Lemma: blz. 16-17.

Het project van het praktijkonderzoek wordt aan het einde van hoofdfase 3 afgesloten met een onderzoeksverslag, een reflectieverslag en een presentatie. In het projectmatig werken neemt het resultaat een belangrijke rol in. Over het algemeen dient in praktijkonderzoek het onderzoeksresultaat verbetervoorstellen voor de beroepspraktijk te bevatten. Daarnaast moet aandacht besteed worden aan de implementatie van de verbetervoorstellen.

De eis, die de opleiding in dit opzicht stelt, is dat studenten een onderzoeksverslag schrijven waarbij aan het onderzoeksresultaat minimaal een aantal verbetervoorstellen worden gekoppeld.

De onderzoeksresultaten worden daarnaast in een mondelinge presentatie gepresenteerd. De realisering van de implementatie is voor studenten, gezien de beperkte tijd die voor onderzoek ter beschikking staat, te hoog gegrepen. De realisering van de implementatie blijft in het gekozen CTO-model buiten beschouwing.

In het reflectieverslag dient de student echter, naast andere zaken, te reflecteren op het traject dat ligt tussen het formuleren van verbetervoorstellen en de realisering van de implementatie.

In het CTO-model zit in elk praktijkonderzoek aspecten van inventariserend en ontwikkelingsonderzoek. Het is ook mogelijk om te stellen dat in elk onderzoek een aspect van effectevaluatie zit, zij het niet in de strikte zin van het woord. De bestaande situatie wordt namelijk naar aanleiding van de inventarisatie geëvalueerd en verbetervoorstellen worden op hun bruikbaarheid onderzocht.

Aspecten van procesevaluatie kunnen aangewezen worden als de onderzoeksstrategie 'gevalsstudie' gekozen wordt. Gegevens worden dan verzameld om antwoord te krijgen op vragen rond de feitelijke uitvoering van een therapeutisch behandelingsplan. Op deze wijze verkrijgt de onderzoeker ofwel feedback op de juiste uitvoering van het handelen of op het verbeteren van het handelen.

1.6 Onderzoeksopzet

In de onderzoeksopzet bouwt de student voort op de probleemstelling uit het onderzoeksvoorstel, die hij aan het einde van hoofdfase 2 heeft ingeleverd.

De probleemstelling is opgenomen in de onderzoeksopzet. In de probleemstelling geeft de student het onderwerp aan waarover hij iets meer wil weten. Dit zijn in praktijkonderzoek vragen en problemen van beroepsbeoefenaren. De student laat zien hoe hij zich via een probleem- of situatieanalyse verder heeft georiënteerd op het onderwerp. Hieruit komen vervolgens de formulering van een conceptdoelstelling en -vraagstelling uit voort.

In de onderzoeksopzet worden doelstelling en vraagstelling verder uitgewerkt. Het is echter goed om te bedenken dat bij kwalitatief onderzoek de vraagstelling gaandeweg het onderzoek scherper afgebakend zal worden.

Op basis van vraagstelling, doelstelling en inhoudelijke oriëntatie gaat de student de methode voor onderzoek ontwerpen. Hij beslist hoe hij het onderzoek gaat inrichten (onderzoeksbenadering), waar hij de gegevens vandaan haalt (databronnen) en hoe hij die verzamelt. Om die gegevens te verkrijgen stelt hij vast welk onderzoeksinstrument of welke onderzoekstechniek hij zal inschakelen.

In de onderzoeksopzet geeft de student schetsmatig zijn ideeën over de wijze waarop hij de verzamelde gegevens gaat verwerken, analyseren en interpreteren. Daarbij houdt hij rekening met kwaliteitseisen als controleerbaarheid van de methode en bruikbaarheid van de resultaten van het onderzoek voor de praktijk

Het resultaat van het praktijkonderzoek is een onderzoeksverslag, reflectieverslag en een presentatie. Ook hierover laat de student in de onderzoeksopzet zijn gedachten gaan.

De onderzoeksopzet heeft een projectmatig karakter en in die zin is het van belang om in het onderzoeksplan een activiteiten- en beheersplan op te nemen.

In het activiteitenplan zijn de belangrijkste activiteiten of werkzaamheden opgenomen, die gedaan moeten worden om tot aanbevelingen of een ontwerp van een product te komen. Deze activiteiten moeten gestructureerd, gefaseerd en gepland worden.¹⁸ Onder activiteiten kan verstaan worden: ontwerpen van onderzoek, voorbereiding onderzoek, uitwerking onderzoeksoptiek, verzameling onderzoeksmateriaal, verslaggeving en eerste analyse, terugkoppeling, werkmateriaal, aanvullend materiaal, conceptversie(s), onderzoeksverslag, reflectieverslag, voorbereiding presentatie.¹⁹ Een beheersplan wordt opgesteld t.a.v. de factoren: tijd(splan), geld, kwaliteit, organisatie, informatie.²⁰

In de onderzoeksopzet zijn in ieder geval de volgende elementen opgenomen:

- I Voorblad
- II Samenvatting
- III Inhoudsopgave
- IV Inleiding
 - a. Aanleiding van het onderzoek
 - b. Situatieschets
 - c. Inhoudelijke oriëntatie
 - d. Kernbegrippen
 - e. Probleem- en doelstelling
 - f. (Onderzoeksvragen)
- V Methode
 - a. Onderzoeksbenadering
 - b. Databronnen
 - c. Dataverzamelings technieken
 - d. Analysemethoden
 - e. Kwaliteitsactiviteiten
- VI Activiteitenplan en beheersplan

In de loop van periode 1 leveren de studenten de onderzoeksopzet in bij de projectbegeleider. Vervolgens wordt gestart met de uitvoering van het onderzoek. Dat resulteert aan het einde van periode 2 in een concept onderzoeksverslag. In de loop van de projectbegeleiding worden de bevindingen ingebracht.

Zie voor een mogelijke opzet van het (concept) onderzoeksverslag aan het einde van 1.7.

¹⁸ Kor, R. (1996): *Werken aan projecten. Een handreiking*. Deventer: Kluwer Bedrijfsinformatie; blz. 123-135.

¹⁹ Verschuren, P. e.a. (2002): *Het ontwerpen van onderzoek*. Utrecht: Lemma. Hieraan zijn de meeste hier genoemde activiteiten ontleend.

²⁰ Kor, R. (1996): *Werken aan projecten. Een handreiking*. Deventer: Kluwer Bedrijfsinformatie; blz. 137-151.

1.7 Onderzoeksverslag

De student kan vinden dat hij een goed onderzoek heeft gedaan, maar met het onderzoeksverslag en de presentatie maakt de student zich pas echt zichtbaar als onderzoeker. Ze vormen bijna altijd de belangrijkste basis voor de beoordeling van anderen van zijn onderzoek.

Het onderzoeksverslag is belangrijk omdat²¹:

- de student de gehanteerde methode, de resultaten, de conclusies en aanbevelingen verantwoordt en controleerbaar voor anderen maakt;
- op papier vastgelegde resultaten minder vluchtig zijn: anderen kunnen er op ieder moment en in iedere situatie hun voordeel mee doen;
- de resultaten als een geheel worden aangeboden, met eenduidige begrippen en een duidelijke onderlinge samenhang; hiermee wordt voorkomen dat één bepaalde conclusie uit zijn verband gerukt wordt.

Van belang is het om eerst na te gaan voor wie het onderzoeksverslag geschreven wordt. De student dient na te gaan²²:

- Wat de voorkennis van de lezers is.
- Hoeveel tijd de lezers ter beschikking hebben.
- De aard van de betrokkenheid van de lezers.

De resultaten moeten op een duidelijke, begrijpelijke en bruikbare wijze beschreven worden. Beroepsbeoefenaren zijn vooral geïnteresseerd in wat de resultaten voor hun handelen betekenen. Er worden vooral concrete aanbevelingen of adviezen voor het handelen verwacht. De rapportage naar onderzochten zal in toon en stijl aangepast moeten worden. Ze zijn qua inhoud vooral geïnteresseerd in de resultaten op zich. Er zal in dat geval minder vaktaal gebruikt worden.

Als het doel van praktijkonderzoek gericht is op het leveren van een bijdrage aan de oplossing van een praktijkprobleem van professionals, dan kan de student bij het schrijven van zijn onderzoeksverslag nog aanvullende schrijfdoelen t.a.v. de lezer hebben. Hierbij kan gedacht worden aan hem op de hoogte stellen van iets, hij moet na de lezing weten wat te doen of hij moet na de lezing een mening hebben. De schrijver kan ook als schrijfdoel hebben zichzelf te presenteren als deskundige en/of goede onderzoeker. Een onderzoeksverslag kan meerdere schrijfdoelen hebben.

Hieronder een mogelijke opzet van een onderzoeksverslag. Deze opzet is niet dwingend, maar is bedoeld als steun.

²¹ Berkers, W. (1998): *Praktijkgericht onderzoek en methodiekontwikkeling*. Houten/Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum. Blz. 193.

²² Migchelbrink, F. (2000): *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam: SWP; blz. 102-105.

Opzet onderzoeksverslag²³

- I Voorblad
- II Samenvatting
- III Inhoudsopgave
- IV Inleiding
 - a. Aanleiding van het onderzoek
 - b. Situatieschets
 - c. Inhoudelijke oriëntatie
 - d. Kernbegrippen
 - e. Probleem- en doelstelling
 - f. Onderzoeksvragen
- V Methode
 - a. Onderzoeksbenadering
 - b. Databronnen
 - c. Dataverzamelingstechnieken
 - d. Kwaliteitsactiviteiten
 - e. Verloop van dataverzameling
 - f. Analysemethoden
- VI Resultaten
- VII Conclusie
 - a. Beantwoording onderzoeksvragen
 - b. Discussie
 - c. Aanbevelingen
- VIII Literatuur en Bijlagen
- IX Bijlage Product (facultatief)
- X Onderzoeksformat

De onderdelen zijn (in deze volgorde) niet per se verplicht. Afwijking hiervan dient echter gemotiveerd te worden. Dit kan door te verwijzen naar een erkende bron waarin een andere werkwijze gevolgd wordt. Een erkende bron is bijvoorbeeld een (inter)nationale publicatie op het gebied van onderzoek.

De onderstaande toelichting op de onderdelen van het onderzoeksverslag is bedoeld als een steun bij het schrijven. Het nauwgezet volgen van alle detailpunten kan contra-productief werken. Bij de definitieve vormgeving van het onderzoeksverslag is het wel van belang dat de verschillende onderdelen van het onderzoeksverslag onderscheiden van elkaar in de tekst vindbaar zijn.

I VOORBLAD

- Je zet de titel op het voorblad; denk over de titel na, want deze moet de lading dekken.
- Je vermeldt verder:
 - je naam
 - studentnummer
 - correspondentieadres / e-mail adres.
 - datum en plaats

²³ Voor een groot deel ontleend aan

Baarda, D. e.a. (1998). *Kwalitatief onderzoek. Praktische handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Houten: Stenfert Kroese.

Verhoeven, N. (2004). *Wat is onderzoek?. Praktijkboek methoden en technieken voor hoger beroepsonderwijs*. Amsterdam: Boom

- naam van projectbegeleider
- naam van 2e beoordelaar
- de opleiding waarvoor je het verslag maakt

II SAMENVATTING

(bij voorkeur in het Engels)

De samenvatting bevat maximaal 250 woorden, waarin je het gehele onderzoek (opzet, vraagstelling, steekproef en methode) en de belangrijkste resultaten beschrijft. De meeste lezers van je verslag zullen in de samenvatting geïnteresseerd zijn, dus alles moet erin staan. Dit deel van het rapport is waarschijnlijk het moeilijkste. Je moet in een paar korte alinea's het hele onderzoek beschrijven en je mag niets vergeten. Je moet hoofd- en bijzaken goed van elkaar onderscheiden. Een samenvatting schrijf je dus pas als je gehele verslag klaar is en je een goed overzicht hebt.

De samenvatting moet goed in elkaar zitten omdat de lezer op basis hiervan bepaalt of het verslag relevant is voor hem en of hij het al dan niet leest, het in de bibliotheek leent, aanvullende informatie opvraagt enz. De samenvatting moet onafhankelijk van het onderzoeksverslag gelezen kunnen worden.

Meer persoonlijke woorden horen hier niet thuis, maar in een voorwoord. Als je gebruik wilt maken van een voorwoord dan plaats je dat vóór de samenvatting.

III INHOUDSOPGAVE

De inhoudsopgave geeft de structuur van het onderzoeksverslag weer. Je zorgt ervoor dat er een verwijzing is naar de pagina's waar de onderscheiden hoofdstukken en paragrafen gevonden kunnen worden. Belangrijk is dat de lezer snel kan zien wat aan de orde wordt gesteld en op welke plaats.

IV INLEIDING

- a. Aanleiding van het onderzoek
- b. Situatieschets
- c. Inhoudelijke oriëntatie
- d. Kernbegrippen
- e. Probleem- en doelstelling
- f. Onderzoeksvragen

a. Aanleiding van het onderzoek

Bij praktijkgericht onderzoek vormt een probleemsituatie in een organisatie of bij een groep personen de aanleiding om onderzoek te verrichten. Dit is dus de directe reden waarom men besluit om een onderzoek te beginnen.

b. Situatieschets

Hierin geef je de situatie- en probleemanalyse een plaats. (zie voor nadere uitleg: 3.2: De onderzoeksoopzet). Voorafgaand aan elk onderzoek moeten drie aspecten opgehelderd worden²⁴:

- Duidelijk moet zijn wat de aard van het probleem is, inclusief de precieze omschrijving van personen, organisatie, plaats en tijd en overige omstandigheden. In een probleemanalyse komt een hele reeks van vragen rondom de omzetting van een aangedragen probleem in een probleemstelling voor succesvol onderzoek aan de orde.

²⁴ Swanborn, P. (2004). *Evalueren*. Amsterdam: Boom

- We moeten precies weten hoe de bestaande situatie is. Soms zijn hierover voldoende gegevens beschikbaar, bijvoorbeeld via allerlei beschrijvend statistisch materiaal. In andere gevallen moet 'in het veld' gegevens verzameld worden.
- We moeten de gewenste situatie helder voor ogen hebben. Hier gaat het om de analyse van doelstellingen van de opdrachtgever en allerlei andere betrokkenen.

c. Inhoudelijke oriëntatie

Je geeft een overzicht van (eventueel) eerder verricht onderzoek naar het onderwerp, een stuk theorie op grond waarvan verwachtingen over de uitkomsten van het onderzoek kunnen worden gevormd. Daarmee wordt duidelijk wat de relevantie van het onderwerp is, dus waarom het belangrijk is om over dit onderwerp een onderzoek te organiseren. Je kunt ervoor kiezen om deze theoretische onderbouwing tot een minimum te beperken.

Het belangrijkste doel van de situatieschets en inhoudelijke oriëntatie is om lezers voor het onderwerp te interesseren en er een verantwoording voor te geven in termen van het praktijkbelang van het onderzoek.

Als je ervoor kiest om een uitgebreide theoretische paragraaf of literatuurverkenning te schrijven dan is het van belang om te zorgen dat er sprake is van:

- verwerking van relevante en recente publicaties over het onderwerp.
- samenvatting van de stand van zaken.
- confrontatie van standpunten met elkaar, indien ze verschillend of strijdig zijn.
- een eigen standpunt bij confrontatie van standpunten met elkaar, dat je kunt verantwoorden.
- een samenvattende en standpuntbepalende weergave van literatuur.
- een inzicht in wat tot nu weinig of geen aandacht heeft gehad in de literatuur.
- aansluiting bij of voortbouwen op onderzoek dat al door anderen is uitgevoerd.

Voor de duidelijkheid: literatuur kun je ook in andere onderdelen van het onderzoeksverslag benutten. Zo is het mogelijk als onderzoeksstrategie een literatuurstudie doen. Bij de analyse van gegevens is het niet ongebruikelijk theoretische inzichten te betrekken. In de discussie kun je de onderzoeksresultaten vergelijken met bevindingen uit de literatuur.

d. Kernbegrippen

Kernbegrippen die uit de situatieschets en inhoudelijke oriëntatie naar voren zijn gekomen, leg je hier uit en licht je toe. Ze zullen terugkomen in vraagstelling en doelstelling.

Het wordt aangeraden om bij praktijkonderzoek niet zonder meer de definities uit de literatuur over te nemen. Deze begripsomschrijvingen zijn meestal te algemeen, te complex en te abstract. De oplossing is het formuleren van stipulatieve definities²⁵. Deze beginnen met de zinsnede 'in dit onderzoek verstaan wij onder...' en zo verder. Waar het om gaat is de bruikbaarheid van de gekozen omschrijving. Natuurlijk kun je je wel laten inspireren door definities in de literatuur. Een bruikbare stipulatieve definitie dient te beantwoorden aan drie eisen:

- afbakening van een begrip tot haalbare proporties
- aansluiting bij vraag- en doelstelling van het onderzoek
- duidelijkheid over de vraag welke waarneembare zaken in de realiteit onder de definitie vallen.

²⁵ Verschuren, P. e.a. (2002). *Het ontwerpen van een onderzoek*. Utrecht: Lemma. Blz. 95 e.v.

d. Probleem- en doelstelling

De probleemstelling is de centrale vraag voor je onderzoek. Deze hoofdvraag moet met het onderzoek worden beantwoord. Je zorgt dat die vraag nauwkeurig en volledig is weergegeven (evt. deelvragen met betrekking tot wat je wilt weten, over wie, wanneer en in welke context). Ook de doelstelling is nauwkeurig en volledig weergegeven. Zie voor nadere uitleg onder 3.2 'De onderzoeksopzet'.

e. Onderzoeksvragen²⁶

Specificatie in onderzoeksvragen is niet standaard maar is mogelijk. Je kunt volstaan met de centrale vraag voor je onderzoek. Indien niet dan volgen uit centrale en deelvragen onderzoeksvragen die met behulp van analyse beantwoord kunnen worden. Deze vragen geven richting aan je zoekproces.

Het blijkt dat in kwalitatief onderzoek onderzoeksvragen vooral betrekking hebben op het beschrijven en interpreteren van gegevens die afkomstig zijn uit de onderzoekssituatie. Voorbeelden:

- Welke eigenschappen heeft
- Wat is de aard van
- Hoe verlopen
- Hoe typeren de informanten
- Wat vinden cliënten van

Dus: 'wat'-, 'hoe'- en 'welke'- vragen.

V METHODE

- a. Onderzoeksbenadering
- b. Databronnen
- c. Dataverzamelingstechnieken
- d. Kwaliteitsactiviteiten
- e. Verloop van dataverzameling
- f. Analysemethoden

a. Onderzoeksbenadering

Je geeft aan welke benadering je gekozen hebt en op basis van welke argumenten dat is gebeurd. Is het een kwalitatieve of kwantitatieve dataverzamelingsmethode, of een combinatie van beide? Dus je zorgt dat:

- de onderzoeksbenadering toegelicht is;
- de keuze onderbouwd is.

De onderzoeksbenadering kun je vervolgens op verschillende manieren uitwerken. Hier drie voorbeelden:

Je maakt duidelijk van welke onderzoeksstrategie(ën) je gebruik maakt. Verschuren maakt het onderscheid tussen het survey-onderzoek, het experiment, de casestudy, de gefundeerde theoriebenadering en bureauonderzoek.

Je maakt duidelijk in welk(e) onderzoekstype(n) je onderzoek is onder te brengen.

Swanborn onderscheidt planevaluatie, procesevaluatie en productevaluatie.

Migchelbrink spreekt van inventariserend onderzoek, behoefteonderzoek, ontwikkelingsonderzoek, procesevaluatie en effectevaluatie.

b. Databronnen

Besteed aandacht aan de volgende aspecten:

- wie en/of wat wordt als databron aangeduid?

²⁶ Baarda, D. e.a. (1998). *Kwalitatief onderzoek. Praktische handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Blz. 45 e.v.

- het aantal onderzoekseenheden
- criteria bij de selectie

Als je personen als databron gebruikt, dan beschrijf je de belangrijke achtergrondkenmerken van de populatie.

Bedenk dat een steekproef niet altijd aselekt is. Heb je in het kader van een kwalitatief onderzoek bijvoorbeeld interviews gehouden, dan beschrijf je uit welke groep de geïnterviewden afkomstig zijn en hoe je hen hebt benaderd.

c. Dataverzamelingstechnieken

Uit de databronnen haal je voor de vraagstelling benodigde gegevens en informatie. Om dit te doen heb je verschillende onderzoeksinstrumenten ter beschikking. Er zijn de volgende hoofdgroepen: ondervragen, observeren, inhoudsanalyse, medianalyse en casestudy.

Zorg ervoor dat:

- De techniek(en) is (zijn) aangegeven.
- De keuze wordt verantwoord.

Deze instrumenten zijn technieken om een begrip te meten. Bijvoorbeeld een vraag, een observatiecategorie of een gespreksonderwerp. Je laat zien hoe je de begrippen uit de inleiding hebt geoperationaliseerd. De beschrijving van een operationalisatie is een nauwgezet karwei. Bij kwalitatief onderzoek beschrijf je ook de gehanteerde onderwerpslijst. En de manier waarop je vanuit de begrippen tot de onderwerpen bent gekomen. Een nauwgezette operationalisatie is niet altijd mogelijk. Denk maar aan diepte-interviews waarbij de belevingswereld van de respondenten uitgangspunt is.

De gebruikte onderwerpslijst doe je als bijlage bij het verslag.

d. Kwaliteitsactiviteiten

Je vat kort samen welke maatregelen je je voorgenomen hebt op het gebied van bruikbaarheid, controleerbaarheid (validiteit en betrouwbaarheid). Je zorgt dat de keuzes onderbouwd zijn en dat de samenhang duidelijk is met betrekking tot onderzoeksbenadering, databronnen, dataverzamelingstechnieken en analysemethoden. In de discussie blik je kritisch terug op de uitvoering van de kwaliteitsactiviteiten en de betekenis ervan voor het onderzoek

e. Verloop van dataverzameling

Je beschrijft het verloop van het onderzoek. Hier is ook de plek om de respons te vermelden indien je een bijvoorbeeld een onderzoek met een vragenlijst hebt georganiseerd. Wat is gedaan om de respons zo hoog mogelijk te krijgen?

Als je bij diepte-interviews de sneeuwbal methode hebt gehanteerd om aan respondenten te komen, hoe is dat gegaan, telefonisch, schriftelijk, via je netwerk van contacten?

Je beschrijft de specifieke omstandigheden waaronder de gegevens verzameld zijn en voor zover van toepassing de aanpassingen die je in de oorspronkelijke onderzoeksopzet hebt doorgevoerd.

f. Analysemethoden

Je bespreekt welke analysemethoden je hebt gebruikt om de gegevens te verwerken, te beschrijven en te toetsen. Het logboek komt hier goed van pas. Je kunt precies nagaan welke methoden je hebt gebruikt. In dit gedeelte van de tekst kun je hierover uitleg geven. Bij kwalitatieve analyse ligt vaak een bepaald model ten grondslag aan de analyse. Noem dat model en geef aan hoe je het hebt gebruikt. Dit zijn theoretische uitgangspunten voor de analyse.

Bij kwantitatieve analyse is over het algemeen duidelijk welke beschrijvende en toetsende methoden nodig zijn geweest om de vragen te beantwoorden.

Denk aan de volgende aandachtspunten:

- De wijze waarop de gegevens geregistreerd zijn.
- De wijze waarop de gegevens verwerkt en geprepareerd zijn voor de eigenlijke analyse.
- De analysemethode(s).
- De verantwoording van de analysemethode(s).

VI RESULTATEN

Om de presentatie van je onderzoeksresultaten adequaat te structureren moet je terug naar de onderzoeksvraag. Het ligt voor de hand de draad van je betoog weer op te pakken waarmee je onderzoeksverslag begonnen bent. Je bent in je onderzoek gestart met de probleemstelling. Je stelt jezelf de vraag welke onderzoeksvraag of welke onderzoeksvragen precies beantwoord moeten worden.

Je geeft in je onderzoeksverslag een zo objectief en onafhankelijk beeld van het verzameld materiaal. Je beschrijft wat je gevonden hebt zonder waardeoordeel.

Je beschrijft (de verschillende stappen in) je analyse.

Als er sprake is geweest van een kwantitatieve benadering dan vermeld je hier getallen met betrekking tot betrouwbaarheid en validiteit. Op kwaliteitseisen van kwalitatief onderzoek kun je beter terugkomen tijdens de discussie.

Waar relevant ben je in de weergave van de resultaten overzichtelijk. Je laat geen onwelgevallige gegevens weg. Evenmin verander je ze. Fouten verzwijg je niet.

Bedenk verder: geen resultaat is ook een resultaat.

Dit is nog niet de plek om conclusies te vermelden. Je gaat nog niet in op de vraag hoe het komt dat bepaalde verwachtingen niet zijn uitgekomen of wat het antwoord op de onderzoeksvraag moet zijn.

Kortom: je doet verslag van de genomen stappen en je beschrijft de gevonden informatie.

Aandachtspunten bij de beschrijving van resultaten:

- De resultaten sluiten aan bij vraagstelling uit de probleemstelling.
- De stappen van ruwe data via analyse naar resultaten zijn inzichtelijk gemaakt.
- De beschrijving van locaties, groepen en personen is levensecht.
- Onderzoeksresultaten zijn zo gepresenteerd dat ze herkenbaar zijn voor de onderzochten.
- De onderzoeksresultaten worden in een omvattend, samenhangend geheel gepresenteerd.
- Het perspectief van de betrokkenen en hun definitie van de situatie komen tot hun recht

VII CONCLUSIE

- a. Beantwoording onderzoeksvragen
- b. Discussie
- c. Aanbevelingen

Conclusie en discussie worden nog wel eens samen behandeld. Wat ook voorkomt is dat ze in omgekeerde volgorde aan bod komen.

a. Beantwoording onderzoeksvragen

Je kijkt terug in dit laatste deel van je verslag en je vraagt je af: wat heb ik geschreven in de inleiding en in de probleemstelling, hoe is het onderzoek verlopen? Je gaat niet het hele onderzoek hier nog eens uitschrijven. In de conclusie begin je met het herhalen van de probleem- en doelstelling. Daarna ga je antwoord geven op de vooraf gestelde vragen. Kun je deze beantwoorden met de resultaten van je analyses? Je gaat nu wel conclusies aan je resultaten verbinden en je gaat ze interpreteren.

Je kunt daarbij ook nog teruggrijpen naar literatuur die je bij de opzet van je onderzoek hebt gebruikt. Misschien zijn daar nog interessante koppelingen te vinden. Ook is het mogelijk de eigen resultaten te vergelijken met resultaten uit ander onderzoek, waardoor de betrouwbaarheid, maar ook de geldigheid van de resultaten uit je onderzoek verder worden verhoogd.

Ook ga je in op de vraag of je met deze antwoorden je onderzoeksdoel kunt bereiken. Conclusies trekken is dus niet gelijkt stellen met samenvatten. Er komt meer bij kijken.

b. Discussie

In de discussie bespreek je eerst de conclusies in het licht van de probleemstelling. Wat betekenen de conclusies bijvoorbeeld voor de beroepspraktijk. Ook kun je als onderzoeker je je eigen mening kwijt over de conclusies en je noemt methodologische en inhoudelijke leermomenten (evaluatie).

Onderdeel van de discussie is dus ook het evalueren van het onderzoeksproces. Wat ging er goed en wat ging er fout? Zijn er leermomenten. Zo ja, welke? Hoe had je het bij nader inzien beter kunnen aanpakken? Welke vragen zijn blijven liggen? Heb je suggesties voor verder onderzoek?

Je staat stil bij de kwaliteitseisen die tijdens het onderzoeksproces aan de orde waren: controleerbaarheid en bruikbaarheid (betrouwbaarheid en validiteit). Zijn je onderzoeksresultaten betrouwbaar? Zijn ze herhaalbaar? Is het mogelijk om de conclusies te generaliseren naar de populatie? Wat is de reikwijdte van de onderzoeksresultaten? Enz. Met andere woorden je geeft een antwoord op de vraag wat de kwaliteit van je onderzoek is.

c. Aanbevelingen

Bij praktijkonderzoek sta je stil bij de vraag in hoeverre (voor de opdrachtgever) de doelstelling is gehaald en wat er nu moet gebeuren. Je doet een aantal aanbevelingen die gericht zijn op de verbetering van de beroepspraktijk.

Kenmerkend voor een goede aanbeveling is dat deze helder, eenduidig (voor één uitleg vatbaar), resultaatgericht en gericht op het onderzoeksonderwerp is. Het moet een suggestie voor verandering zijn, die bovendien haalbaar is. De aanbeveling moet op korte termijn te realiseren zijn. Aanbevelingen over een nog onbekende situatie in de nog onbekende verre toekomst hebben geen zin.

Aandachtpunten:

- De aanbevelingen zijn helder en specifiek geformuleerd (abstracte en afzwakkende termen zijn vermeden, er wordt consistent dezelfde terminologie gebruikt, de belangrijkste gehanteerde begrippen zijn scherp gedefinieerd en eventueel in een aparte paragraaf opgenomen).
- De aanbevelingen worden overzichtelijk in een heldere structuur gepresenteerd met een attractieve lay-out.

VIII LITERATUUR EN BIJLAGEN

- Literatuur
 - Er is een overzicht van de literatuur die geraadpleegd is.
 - De geraadpleegde literatuur en de volgorde ervan staan volgens internationale normen (richtlijnen APA) vermeld.
- Bijlagen

Bevat informatie die als aanvulling is opgenomen maar die niet direct nodig is bij het lezen van een tekst. De informatie kan bijvoorbeeld als naslagwerk worden gebruikt. Soms is er voor bepaalde overzichten of tabellen geen plaats omdat ze te groot zijn. Mogelijk zijn ze voor een direct begrip van de tekst niet nodig. Deze informatie wordt dan in een bijlage geplaatst. In de bijlagen is dus plaats voor:

 - onderwerplijsten

- volledige vragenlijsten
- uitnodigingsbrieven
- aanvullende resultaten
- te grote tabellen
- niet direct relevante informatie
- enz.

IX PRODUCT

- Aanbevelingen zijn uitgewerkt tot een product of een ontwerp voor een product.

X ONDERZOEKSFORMAT

Je zorgt ervoor dat het onderzoeksformat volledig en juist is ingevuld. Een exemplaar hiervan vind je geheel aan het einde van de projecthandleiding.

Als het onderzoeksverslag goedgekeurd is, dan wordt dit format op de website (HAN-CTO) geplaatst.

Als de beoordeling van het onderzoeksverslag 8 of hoger is, dan kan de student vragen om een link te maken naar het hele onderzoeksverslag als pdf bestand.

BIJKOMENDE AANDACHTPUNTEN

Het onderzoeksverslag:

- Omvat alle onderdelen die hierboven onder 'onderzoeksverslag' genoemd zijn en is beschreven in de aangegeven volgorde. Afwijkingen zijn toegestaan, maar moeten gemotiveerd worden.
- Ziet er typografisch correct en verzorgd uit.
- Is helder van opbouw.
- Is in correct Nederlands geschreven.
- Is goed leesbaar.
- Is qua omvang afgestemd op de tijd die de lezer ter beschikking heeft: richtlijn maximaal 20 à 30 bladzijden (10.000 tot 15.000 woorden).
- Ziet er qua uiterlijke vormgeving representatief uit.
- Regels van anonymisering worden in acht genomen.

Bijgeleverd materiaal, zoals video, dia's, CD-rom, poster e.d. is ondersteunend.

1.8 Reflectieverslag

De student is in de eindfase van het praktijkonderzoek, hij heeft het onderzoeksverslag ingeleverd en staat voor de presentatie ervan. Hij beschrijft het proces van projectmatig praktijkonderzoek en de bewaking van de kwaliteit ervan. Hij reflecteert hierover. Het reflectievermogen is in het afgelopen jaar geoefend in supervisie en in andere vakken. Aan het einde van de studie wordt verondersteld dat de student het reflectieproces zelfstandig kan uitvoeren.

Een definitie vooraf:

Reflecteren is terugkijken, bespiegelen overdenken en zoeken naar de betekenis van wat men gezien, ervaren, gedacht of gedaan heeft.²⁷

In een andere definitie wordt reflectie gekoppeld aan handelen:

Reflectief handelen is een wijze van handelen waarin de vruchten van het terugkijken op en nadenken over eerdere ervaringen steeds opnieuw meegenomen worden.²⁸

²⁷ Regouin, W. (1993): *Supervisie*. Assen: Van Gorcum.

²⁸ Bassant, J. e.a. (2000): *Methoden voor sociaal-pedagogische hulpverleners*. Bussum: Coutinho.

In projectmatig praktijkonderzoek schrijft de student een reflectieverslag waarin hij zijn leerproces in projectmatig praktijkonderzoek beschrijft.

Een werkdefinitie van reflecteren²⁹ luidt als volgt

De persoon die reflecteert:

- Beschrijft zijn leerproces in projectmatig praktijkonderzoek vanaf de start van het praktijkonderzoek; hierbij ontleent hij thema's aan wat goed en niet goed gegaan is bij bijvoorbeeld het maken van een probleemstelling; het uitwerken van een vraagstelling en doelstelling; het kiezen en beargumenteren van een onderzoeksbenadering; het bepalen van databronnen, het gebruik van onderzoekstechnieken en analysemethoden; het opsporen en verzamelen van literatuur; het werken aan resultaten van praktijkonderzoek; de verwerking en analyse van gegevens; de planning van het onderzoek; de begroting van het onderzoek; het samenwerken en communiceren met bij het onderzoek betrokken personen en instanties op instelling, werkveld en opleiding; het zelfstandig leren in projectmatig werken; het al dan niet combineren van de rollen van praktijkonderzoeker en van therapeut; het opstellen en realiseren van kwaliteitseisen rond controleerbaarheid van de methode en bruikbaarheid van de resultaten van het onderzoek voor de praktijk; de productie van het onderzoeksverslag.³⁰ Geeft aan hoe hij nadenkt over het eigen functioneren vanaf de start van het praktijkonderzoek door dit te vergelijken met mogelijke andere benaderingswijzen, die hij kent uit de literatuur of uit andere eigen ervaringen (bijvoorbeeld in andere onderdelen van het curriculum zoals mediumonderzoek, intervisie) of die van collegae / medestudenten.
- Geeft aan wat hij geleerd heeft over het doen van praktijkonderzoek: Wat kan hij beter dan voorheen? In welk opzicht is hij competenter geworden?
- Brengt conclusies over zijn functioneren in projectmatig praktijkonderzoek in verband met de eigen loopbaanontwikkeling.³¹

Uit de beschrijving van bovenstaande drie punten wordt duidelijk dat de student de fasen van reflecteren op zijn minst een keer heeft doorlopen.

De fasen van reflecteren³²:

- Concretiseren: het concreet en expliciet maken van ervaringen.
- Problematiseren: wat kan geleerd worden van deze ervaringen.
- Generaliseren: onderzoeken in hoeverre een bepaald gedrag of een bepaalde visie vaker voorkomt en wellicht in aanmerking komt voor verandering.
- Het ontwikkelen van leerthema's en leerdoelen.
- Het experimenteren met handelingsalternatieven.
- Evalueren: het geven van een waardeoordeel aan het leerproces volgens de hiervoor genoemde fasen; de student geeft aan wat bereikt is, wat hij nog te leren heeft en hoe hij dat aan wil pakken.

²⁹ Elshout-Mohr, M., Bijtel, J. van den (1994): *Leren reflecteren en leren zelfevalueren: versterken van de zelfregulatie van studenten*. Amsterdam: SCO-Kohnstamm Instituut. Blz. 10 e.v.

³⁰ Voorbeelden van thema's tijdens de uitvoering van projectmatig PO: belemmering door persoonlijke leerstijl, bijstelling van planning van activiteiten, tijdsmanagement, hantering van praktische beperkingen, omgang met ambitieniveau: te veel of te weinig willen, omgang met grote hoeveelheden informatie, het maken van keuzes, het maken van contact, communiceren, onderscheid tussen objectieve gegevens en persoonlijke opvattingen, afstand tussen aanbevelingen en implementatie, tolereren van kritische blik, het loslaten van eigen stokpaardjes.

³¹ Loopbaanontwikkeling (zie segment 3.1.3 uit *Landelijk Opleidingsprofiel*): het eigen beroepsmatig handelen als onderwerp van praktijkonderzoek wordt gezien tegen de achtergrond van maatschappelijke ontwikkelingen, eigen loopbaan en ambitie t.a.v. die ontwikkelingen, de verdere ontwikkeling van instrumenten en competenties, het bedenken van passende scholingsvoorstellen, het beoordelen van eigen functioneren en ambities i.v.m. ontwikkelingen van de beroepsgroep als geheel

³² Doomen, L. (2003): *De fasen van een supervisieproces uitgelicht*. Uitgave HAN.

Dus:

- inventarisatie van de stand van zaken vanaf de start van het praktijkonderzoek
- inzet van middelen vergeleken met die van anderen en in eerdere situaties
- leeropbrengst
- conclusies en toekomst

Bij projectmatig praktijkonderzoek gaat het om de gevolgde stappen en de inhoudelijke keuzen die de student heeft gemaakt t.a.v. de alternatieven zoals die in elke fase geëxploreerd zijn.

Studenten moeten in hoofdfase 3 kunnen reflecteren in verband met de “begeleiding op afstand”. Het zelfstandig reflecteren vormt daarbij tevens de voorloper van de “doorgroeicompetentie”. Het wegvallen van externe prikkels tot “doorgroeien” moet worden ondervangen door interne prikkels. Op basis van reflectie kan de afgestudeerde zichzelf van deze interne prikkels voorzien. Hierbij is niet alleen het eigen optreden en alles wat daarin opvalt uitgangspunt voor reflectie, maar ook in het algemeen van belang geachte inzichten in de eigen beroepspraktijk die nog te weinig aan bod zijn gekomen. In hoofdfase 3 wordt van studenten verwacht dat ze het reflectieproces zelfstandig kunnen uitvoeren.

Om achteraf het onderzoek adequaat te kunnen evalueren is het noodzakelijk dat de student een onderzoekslogboek³³ bijhoudt. Daarin houdt hij dan (dagelijks) bij welke stappen hij gezet heeft, welke keuzen hij heeft gemaakt, welke problemen hij is tegengekomen, welke ervaringen hij heeft opgedaan enz. Niet alleen voor het reflectieverslag heeft de student hier profijt van maar ook voor het schrijven van paragrafen van het onderzoeksverslag. Het onderzoekslogboek is eigendom van de student, maar de projectbegeleider kan - bij twijfel bij beoordeling - om inzage vragen.

1.9 Presentatie praktijkonderzoek

De functie van de presentatie is het “verkopen” van de resultaten aan collegae.³⁴

Zoals hiervoor reeds aangegeven, is het van belang om in de presentatie aan de onderzoeksresultaten een meerwaarde te geven: de aanbevelingen waarmee de praktijk verbeterd zou kunnen worden komen centraal te staan en worden voor de deelnemers aan de presentatie zo mogelijk ervaarbaar gemaakt.

De presentatie is afgestemd op het publiek. Het publiek krijgt, ofwel na afloop of tijdens de presentatie, een stem in het verhaal. Vragen en opmerkingen uit het publiek zijn aanleiding om tot toelichting, precisering en nuancering te komen. De presentator kan feedback krijgen over de bruikbaarheid van de resultaten in de praktijk.

In de voorbereiding zal de student ten behoeve van de overdracht een antwoord moeten vinden op vragen zoals wat is de context, het doel, het publiek, de inhoud, de structuur; wat zijn geschikte activiteiten en de hulpmiddelen.³⁵

De inhoud, structuur, werkvormen en hulpmiddelen staan tijdens de presentatie in dienst van het proces van aanvaarding van resultaten en aanbevelingen, m.a.w. de student moet de betrokkenheid van het publiek zien te organiseren.

³³ Baarda, D. e.a. (1997): *Kwalitatief onderzoek*. Houten: Stenfert Kroese. Blz. 217.

³⁴ Berkers, W. (1998): *Praktijkgericht onderzoek en methodiekontwikkeling*. Houten/Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum. Blz. 193.

³⁵ Berkers, W. (1998): *Praktijkgericht onderzoek en methodiekontwikkeling*. Houten/Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum. Blz. 195-202.

De presentatie van het onderzoeksverslag wordt gehouden ten overstaan van twee beoordelaars: de projectbegeleider en een tweede inhoudsdeskundige.

De presentatie is openbaar. Naast beoordelaars kunnen genodigden, medestudenten, docenten aanwezig zijn. Tot de genodigden kan de praktijkbegeleider van de instelling horen. De student zorgt voor de uitnodiging. Het aantal genodigden is beperkt in verband met ruimtes.

Tijdsindeling bij presentatie

- De presentatie duurt minimaal 25 minuten en maximaal 35 minuten.
- Hierna is er gelegenheid om vragen te stellen door beoordelaars en publiek. Deze publieke nabespreking duurt minimaal 25 minuten en maximaal 35 minuten.
- Vervolgens hebben de beoordelaars ¼ uur om tot een beoordeling te komen.
- In het resterende kwartier wordt de beoordeling door de beoordelaars aan de student medegedeeld en toegelicht.

De student kan er ook voor kiezen om de presentatie interactief van aard te laten zijn. Deze blijkt vaak het meest effectief te zijn voor het publiek.

HOOFDSTUK 2: LEERDOELEN EN VORMGEVING VAN ONDERWIJS

2.1 Leerdoelen

De student is in staat:

- Een onderzoeksopzet te maken.
- Belangrijke activiteiten en werkzaamheden i.v.m. het praktijkonderzoek te structureren, te faseren, te plannen en uit te voeren.
- Een beheersplan te maken en uit te voeren.
- Een onderzoeksverslag te schrijven.
- Een reflectieverslag te schrijven waarin het leerproces in projectmatig praktijkonderzoek geëvalueerd wordt.
- Bruikbare adviezen en richtlijnen voor de verbetering van de praktijk te formuleren (implementatie wordt niet verwacht); deze kunnen maar hoeven niet uit te monden in een ontwerp van een product.
- Onderzoek en resultaten mondeling te presenteren, met de nadruk op aanbevelingen en verbetering van de beroepspraktijk.

2.2 Taken van docenten

De docent als projectbegeleider heeft voor de begeleiding per groepje van 4 studenten 1 x 1½ uur per twee weken in periode 1 en 2 ter beschikking; daarna is er in periode 3 en 4 op aanvraag in totaal 5 keer begeleiding mogelijk.

De reden om de begeleiding in groepsverband te geven is om van elkaar te leren en elkaar zonodig te steunen. Als studenten het onderzoek in groepsverband doen dan is het wenselijk om bij de projectbegeleiding in één groep te zitten.

Taken van de projectbegeleider zijn:

- Het verstrekken van aanvullende informatie over praktijkonderzoek, de voortgang ervan, samenwerking op stage en in de projectgroep, beslisdocumenten, beoordeling.
- Het inhoudelijk begeleiden: gericht op de probleemstelling van het praktijkonderzoek.
- Het onderzoekstechnisch begeleiden: gericht op de onderzoeksmethodiek.
- Het begeleiden op het zelfstandig leren werken aan een onderzoek.
- Het bespreken van thema's als onderwerp van reflectie (inclusief de fasen van reflecteren) vanaf de start van het praktijkonderzoek
- Het begeleiden en het beoordelen van projectvaardigheden.
- Het onderhouden van contact met de praktijkbegeleider met betrekking tot de beoordeling van de projectvaardigheden en het concept onderzoeksverslag, voor zover dit nodig is.
- Het stimuleren van samenwerking in de projectgroep.
- Het observeren en feedback geven m.b.t. het functioneren van de verschillende groepsleden en de projectgroep als geheel.
- Het overleg plegen met docenten die op een andere manier ondersteuning geven aan de projecten van praktijkonderzoek.
- Het begeleiden van beslisdocumenten.
- Het beoordelen van beslisdocumenten.
- Het begeleiden en beoordelen van de presentatie praktijkonderzoek.

De projectbegeleider is gericht op de procedure van onderzoeksmatig werken en begeleidt het proces. Hij geeft daarnaast als inhoudsdeskundige feedback. De student is echter

eindverantwoordelijk voor de inhoud en de sturing van het onderzoek. Hij consulteert zonodig andere inhoudsdeskundigen in en buiten de opleiding.

Een tweede beoordelaar leest en beoordeelt het onderzoeksverslag samen met de projectbeoordelaar. Daarnaast woont hij de presentatie praktijkonderzoek bij die hij eveneens samen met de projectbegeleider beoordeelt. De beoordeling van het reflectieverslag ligt in handen van alleen de projectbegeleider.

Naast de projectbegeleiding kunnen studenten in de lessen methodiek en medium inhoudelijke ondersteuning vragen.

Over onderzoek zelf wordt in hoofdfase 3 een aanvullend onderwijsprogramma aangeboden.

2.3 Taken van praktijkbegeleider op stage³⁶

Praktijkonderzoek staat in dienst van het verbeteren van de beroepspraktijk; met andere woorden de resultaten van het praktijkonderzoek dienen bruikbaar en afgestemd te zijn op de creatief therapeutische praktijk waarin cliënten behandeld worden.

De opleiding stelt het op prijs dat de praktijkbegeleider zijn oordeel geeft over de onderdelen die achtereenvolgens tijdens het praktijkonderzoek aan bod komen en naar een bruikbaar resultaat voor de praktijk moet leiden:

- Het maken van de onderzoeksopzet.
- Projectvaardigheden (de doelgerichte aanpak van het onderzoek).³⁷
- Het concept onderzoeksverslag.
- Het definitieve onderzoeksverslag.

De praktijkbegeleider geeft een adviesbeoordeling ten aanzien van deze onderdelen op grond van de beschikbare kennis en ervaring.

Het oordeel kan beperkt worden tot de kwalificaties zeer onvoldoende, onvoldoende, voldoende, ruim voldoende of goed, al dan niet aangevuld met enkele opmerkingen.

Verderop zijn de criteria genoemd die de opleiding bij de onderdelen van het praktijkonderzoek hanteert. De praktijkbegeleider kan bij de adviesbeoordeling desgewenst van die criteria gebruik maken.

Het is de verantwoordelijkheid van de student om de adviesbeoordeling tijdig in bezit te laten komen van de projectbegeleider. Deze is namens de opleiding eindverantwoordelijk voor de beoordeling van de genoemde onderdelen.

Het is van belang dat student en praktijkbegeleider op de instelling over de taken vooraf duidelijke afspraken maken.

De praktijkbegeleider op instelling:

- Zorgt voor de randvoorwaarden waaronder de student op stage kan werken.
- Is aanspreekpunt voor de student.
- Maakt afspraken over frequentie en duur van overleg.
- Is wegwijs in de organisatie.
- Is beschikbaar voor overleg bij organisatorische of logistieke problemen.

³⁶ Als er geen praktijkbegeleider op stage voorhanden is, dan wordt verwacht dat er een contactpersoon is.

³⁷ Bij projectvaardigheden gaat het niet om onderzoeksvaardigheden, maar om de vaardigheid onderzoeksactiviteiten zodanig te plannen en te beheersen dat ze tot een resultaat leiden.

- Zal, indien nodig, de student wijzen op de noodzaak om een ethische commissie te raadplegen.
- Vormt zich een indruk van de onderzoeksopzet, de projectvaardigheden, het concept onderzoeksverslag en de tussentijdse versies hiervan, en het definitief onderzoeksverslag.
- Overlegt zo nodig met de student over wat er gerealiseerd kan worden en aan welke eisen voldaan moet worden, gegeven de beschikbare tijd en middelen.

Met de twee onderdelen projectvaardigheden en het concept onderzoeksverslag wordt de uitvoering van het praktijkonderzoek op instelling afgesloten.

De adviesbeoordeling van de schriftelijke onderdelen wordt door de student telkenmale één week vóór de beoordeling op de opleiding aan de projectbegeleider doorgegeven.

De praktijkbegeleider wordt uitgenodigd om de presentatie van het praktijkonderzoek op de opleiding bij te wonen. De student draagt zorg voor de uitnodiging.

2.4 Inhouden van projectbegeleiding op de opleiding

- Voorbereiding op het onderzoek.
- De onderzoeksopzet (beslisdocument 1).
- De uitvoering van het onderzoek.
- De systematische verzameling van onderzoeksgegevens.
- De verwerking van onderzoeksgegevens en het gebruik van kwalitatieve en kwantitatieve onderzoekstechnieken daarbij.
- Het voorleggen van een voorlopige samenvatting en voorlopige conclusies aan deelnemers aan het praktijkonderzoek.
- Projectvaardigheden: de planning van werkzaamheden en het beheersplan, de samenwerking op de instelling en op de opleiding tijdens het praktijkonderzoek (beslisdocument 2a).
- Het opstellen van een concept onderzoeksverslag (beslisdocument 2b).
- De formulering van adviezen en richtlijnen ter verbetering van de beroepspraktijk.
- De integratie van theoretische inzichten.
- Het onderzoeksverslag (beslisdocument 3).
- Het reflectieverslag; reflectie op thema's vanaf de start van praktijkonderzoek in hoofdfase 3 (dit mondt in periode 4 uit in beslisdocument 4).
- De presentatie van onderzoek en resultaten.

2.5 Tijdstabel: fasen van het afstudeerproject

Het Project “Praktijkonderzoek” kent de volgende fasen:

- uitwerking van onderzoeksopzet week 35 - week 38
- aanbidding beslisdocument 1: onderzoeksopzet week 39 (vr. 30 sept)
- beoordeling onderzoeksopzet week 41 (vr. 14 okt)
- uitvoering: data verzamelen week 39 - week 47
- verwerking van gegevens en vervolgcontacten week 48 - week 3
- aanbidding beslisdocument 2a adviesbeoordeling project-vaardigheden (afsluiting van praktijkonderzoek stage) week 2 (vr. 13 jan)
- aanbidding beslisdocument 2b: concept onderzoeksverslag week 2 (vr. 13 jan)
- beoordeling beslisdocument 2 a en b (afsluiting van praktijkonderzoek stage) week 4 (vr. 27 jan)
- voorbereiding onderzoeksverslag & reflectieverslag presentatie week 15 - week 22
- aanbidding van het te beoordelen onderzoeksverslag in 2-voud: beslisdocument 3³⁸ week 19 (vt: ma. 8 mei)
(dt: vr. 12 mei)
- aanbidding van reflectieverslag in 2-voud beslisdocument 4 week 20 (vt: di. 16 mei)
(dt: vr. 19 mei)
- bekendmaking beoordeling onderzoeksverslag week 21 (vt: ma. 22 mei)
(dt: vr. 26 mei)
- bekendmaking beoordeling reflectieverslag inlevering van het formele onderzoeksverslag in 4-voud bekendmaking toelating presentatie week 22 (vt: ma. 29 mei)
(dt: vr 2 juni)
- presentatie praktijkonderzoek week 23 - week 24
- diplomering week 25 (22 juni)

N.B. Elk beslisdocument wordt op de aangegeven datum uiterlijk om 12.00 uur ingeleverd bij het secretariaat.

³⁸ Om enige ruimte te scheppen en eventuele kosten te besparen is er een onderscheid gemaakt tussen het te beoordelen onderzoeksverslag in 2-voud; en het formele onderzoeksverslag in 4-voud; de inleverdatum van het formele onderzoeksverslag is twee weken later. De student kan zich bij goedkeuring beperken tot het inleveren van twee extra exemplaren.

Herkansing onderzoeksverslag, reflectieverslag en presentatie

Vooraf:

- Bij onvoldoende beoordeling en geen poging geldt de herkansing.
- Wanneer de student de herkansing niet met minimaal een 6 afsluit, dient hij het studiejaar over te doen.

Herkansingsroute:

- inlevering herkansing van het te beoordelen onderzoeksverslag in 2-voud
inlevering herkansing reflectieverslag in 2-voud
week 33 (ma. 14 aug.)
- beoordeling herkansing onderzoeksverslag
beoordeling herkansing reflectieverslag
bekendmaking toelating presentatie
week 34 (ma. 21 aug.)
- na goedkeuring van onderzoeksverslag:
inlevering herkansing van twee extra onderzoeksverslagen
week 34 (di. 22 aug.)
- herkansing presentatie
week 34-35 (23-29 aug.)
- eindexamenvergadering
week 35 (30 aug.)

HOOFDSTUK 3: TOETSING

3.1 Inleiding

De toetsing betreft:

In voltijd:

a. Onderzoeksopzet: Beslisdocument 1	3,57 studiepunten
b. Afsluiting praktijkonderzoek / stage:
projectvaardigheden / concept onderzoeksverslag
Beslisdocument 2a en b	5,71 studiepunten
c. Onderzoeksverslag: Beslisdocument 3	5,71 studiepunten
d. Reflectieverslag: Beslisdocument 4	1,43 studiepunten
e. Presentatie praktijkonderzoek	4,29 studiepunten

In deeltijd:

a. Onderzoeksopzet: Beslisdocument 1	2,86 studiepunten
b. Afsluiting praktijkonderzoek / werkervaring:
projectvaardigheden / concept onderzoeksverslag
Beslisdocument 2a en b	4,29 studiepunten
c. Onderzoeksverslag: Beslisdocument 3	7,14 studiepunten
d. Reflectieverslag: Beslisdocument 4	1,43 studiepunten
e. Presentatie praktijkonderzoek	8,57 studiepunten

Het eindexamen bestaat uit:

- de medimpresentatie, die hier buiten beschouwing blijft;
- het onderzoeksverslag;
- reflectieverslag;
- de presentatie praktijkonderzoek.

Er is geen compensatiemogelijkheid voor onderdelen onderling.

Alle punten van de onderdelen dienen te worden gehaald.

De beoordeling op de afzonderlijke onderdelen volgt maximaal 10 werkdagen na toetsing van onderdeel, tenzij anders afgesproken is.

De herkansing volgt maximaal 15 werkdagen na beoordeling van het betreffend onderdeel, tenzij anders is afgesproken. Er is slechts één herkansing binnen een studiejaar.

Indien student niet op tijd met de toetsing is, dan blijft alleen nog één herkansing staan.

De student wordt pas toegelaten tot presentatie van praktijkonderzoek nadat hij voor alle voorgaande onderdelen van de toetsing geslaagd is.

3.2 Beslisdocument 1: de onderzoeksopzet

In de uitgewerkte onderzoeksopzet- voortbouwend op het onderzoeksvoorstel dat de student aan het einde van hoofdfase 2 heeft ingeleverd - is opgenomen:

- I Voorblad
- II Samenvatting
- III Inhoudsopgave
- IV Inleiding
 - a. Aanleiding van het onderzoek
 - b. Situatieschets
 - c. Inhoudelijke oriëntatie
 - d. Kernbegrippen
 - e. Probleem- en doelstelling
 - f. (Onderzoeksvragen)
- V Methode
 - a. Onderzoeksbenadering
 - b. Databronnen
 - c. Dataverzamelingstechnieken
 - d. Analysemethoden
 - e. Kwaliteitsactiviteiten
- VI Activiteitenplan en beheersplan

Beoordelingscriteria nader uitgewerkt

Ad. I VOORBLAD

(voorwaardelijke eis)

- Je zet de titel op het voorblad; denk over de titel na, want deze moet de lading dekken.
- Je vermeldt verder:
 - je naam
 - studentnummer
 - correspondentieadres / e-mail adres.
 - datum en plaats
 - naam van projectbegeleider
 - naam van 2^e beoordelaar
 - de opleiding waarvoor je het verslag maakt

Ad. II SAMENVATTING

(voorwaardelijke eis)

- De samenvatting bevat maximaal 200 woorden
- De gehele onderzoeksopzet (opzet, vraagstelling, steekproef en methode) is beschreven
- Hoofd- en bijzaken zijn goed van elkaar onderscheiden

Ad. III INHOUDSOPGAVE

(voorwaardelijke eis)

- De inhoudsopgave geeft structuur van het onderzoeksverslag weer.
- Er is gezorgd voor een verwijzing naar de pagina's waar de onderscheiden hoofdstukken en paragrafen gevonden kunnen worden
- Het is mogelijk om snel te zien wat aan de orde wordt gesteld en op welke plaats.

Ad. IV INLEIDING

- a. Aanleiding van het onderzoek
- b. Situatieschets
- c. Inhoudelijke oriëntatie

- d. Kernbegrippen
- e. Probleem- en doelstelling
- f. Onderzoeksvragen

a. Aanleiding van het onderzoek

De student is in staat tot:

- beschrijving van de aan directe reden waarom besloten is het onderzoek te beginnen.

b. Situatieschets

De student is in staat tot probleem- en situatieanalyse, waarbij:

- Duidelijk moet zijn wat de aanleiding en de aard van het probleem is, inclusief de precieze omschrijving van personen, organisatie, plaats en tijd en overige omstandigheden³⁹.
- De bestaande en de gewenste situatie is in beeld gebracht.
- Het is duidelijk waar het onderzoek zich op zal richten en wat de student in het onderzoek aan de weet wil komen.
- De beschreven problemen zijn geordend en met elkaar in verband gebracht.
- De keuze (beperking) van een deel of aspect van het probleem dat de student wil onderzoeken is onderbouwd.

c. Inhoudelijke oriëntatie⁴⁰

- Met publicaties en elders uitgevoerd onderzoek wordt ondersteund wat de relevantie van het onderwerp is, dus waarom het belangrijk is om over dit onderwerp een onderzoek te organiseren.
- hiermee wordt het praktijkbelang van het onderzoek ondersteund.

d. Kernbegrippen

- Kernbegrippen uit de vraagstelling zijn uitgelegd en toegelicht.
- De definities dragen ertoe bij dat kernbegrippen tot haalbare proporties worden afgebakend.
- De definities sluiten aan bij vraag- en doelstelling van het onderzoek.
- De definities geven duidelijkheid over de vraag welke waarneembare zaken in de realiteit hieronder vallen.

e. Probleem- en doelstelling

De vraagstelling is uitgewerkt:

- De vraagstelling sluit aan bij de situatieschets en inhoudelijke oriëntatie.
- De vraagstelling is sturend en richtinggevend voor het onderzoek.
- De vraagstelling heeft de vorm van een vraag.
- De vraag geeft inhoudelijk aan waar het om gaat.

³⁹ Volgende vragen kunnen behulpzaam zijn:

- Wat is de aard van het probleem?
- Wie heeft problemen?
- Wanneer is het een probleem?
- Waarom is het een probleem?
- Waar doet het probleem zich voor?
- Hoe is het probleem ontstaan?
- Welke acties zijn in het verleden ondernomen? Wat waren de effecten en zijn die te verklaren?
- In welke richting wordt naar oplossingen gezocht?
- Is het probleem oplosbaar/ beïnvloedbaar?

⁴⁰ De volgende vragen kunnen behulpzaam zijn:

- Wat is elders bedacht, gebeurd rond vergelijkbare problemen?
- Wat is over vergelijkbare problemen gepubliceerd? (noem bronnen ten behoeve van de inhoudelijke oriëntatie)

- In de vraagstelling komt tot uiting om welke onderzoeksobjecten het gaat.
 - De vraagstelling is helder, precies en concreet.
 - Kernbegrippen in de vraagstelling worden uitgelegd en gedefinieerd.
 - De vraagstelling is gesteld in begrijpelijk taalgebruik.
 - De vraagstelling past bij de doelstelling en omgekeerd.
- [NB Als vraagstelling onvoldoende is dan leidt dit automatisch tot het cijfer 5 of minder voor de gehele inleiding!]*

De doelstelling is uitgewerkt:

- De student geeft concreet aan wat hij wil bereiken.
- De relevantie van het onderzoek is duidelijk: waarom wil de student het onderzoek doen.
- De kenniscomponent is uitgewerkt: kennis en inzicht verschaffen om...
- De handelingscomponent is uitgewerkt: wat kan beter gedaan worden.
- De student geeft een beeld hoe resultaat van het onderzoek eruit ziet.
- Het resultaat is haalbaar.
- De doelstelling past bij de vraagstelling en omgekeerd.

e. Onderzoeksvragen⁴¹

(Specificatie in onderzoeksvragen is niet standaard maar is mogelijk.)

- De onderzoeksvragen betrekking hebben op het beschrijven en interpreteren van gegevens die afkomstig zijn uit de onderzoekssituatie.

Ad. V METHODE

- a. Onderzoeksbenadering
- b. Databronnen
- c. Dataverzamelingsstechnieken
- d. Analysemethoden
- e. Kwaliteitsactiviteiten

a. Onderzoeksbenadering

- De keuze voor een onderzoeksbenadering: kwalitatief en/of kwantitatief onderzoek (Migchelbrink) wordt aangegeven.
- De keuze voor een onderzoeksbenadering wordt onderbouwd en in verband gebracht met:
 - Opvattingen over hoe onderzoek plaatsvindt.
 - Opvattingen over hoe gegevens verzameld worden.
 - Opvattingen over de interactie tussen onderzoeker en onderzochte werkelijkheid.
- De overwegingen bij keuzen zijn helder.
- De onderzoeksbenadering wordt nader uitgewerkt in bijvoorbeeld:
 - soort van strategieën (Verschuren):
 - casestudy
 - bureauwerk (onderdeel van bureauwerk is literatuurstudie)
 - typen onderzoek (Migchelbrink):
 - inventariserend onderzoek

⁴¹ Baarda, D. e.a. (1998). *Kwalitatief onderzoek. Praktische handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Blz. 45 e.v.

Voorbeelden:

- Welke eigenschappen heeft
- Wat is de aard van
- Hoe verlopen
- Hoe typeren de informanten
- Wat vinden cliënten van

Dus: 'wat', 'hoe' en 'welke'- vragen.

- behoefteonderzoek
- ontwikkelingsonderzoek
- procesevaluatie
- effectevaluatie
- of:
- indeling van Swanborn:
 - planevaluatie
 - procesevaluatie
 - productevaluatie.
- de bron, waaraan die onderzoeksbenadering is ontleend, wordt aangegeven
- De onderzoeksbenadering is haalbaar
- De onderzoeksbenadering past bij vraagstelling, doelstelling en omgekeerd.

b. Databronnen

- De keuze voor databronnen is aangegeven: bijvoorbeeld individuele personen, documenten, mediaproducten, sociale werkelijkheid, fysieke sporen.
- Aangegeven databronnen zijn uitgewerkt.
- Er wordt een uitspraak gedaan over triangulatie.
- De keuze voor steekproeven, aard van de steekproef (kanssteekproef, gerichte steekproef of gelegenhedssteekproef) en het aantal steekprofeenheden zijn duidelijk.
- Als je personen als databron gebruikt dan zijn belangrijke achtergrondkenmerken beschreven.
- De overwegingen bij keuzen voor databronnen en steekproef zijn helder.
- De keuzes zijn haalbaar
- De databronnen en steekproef passen bij vraagstelling, doelstelling, onderzoeksbenadering en omgekeerd.

c. Dataverzamelingstechnieken

- De keuze voor onderzoekstechnieken is aangegeven: bijvoorbeeld interview, participerende observatie, enquêteren, inhoudsanalyse.
- De gekozen onderzoekstechniek is uitgewerkt.
- Begrippen uit de inleiding zijn geoperationaliseerd (voor zover mogelijk)
- De gebruikte onderwerpslijst (observatielijst, vragenlijst enz.) is aangegeven
- De relatie tussen begrippen en onderwerpslijst is duidelijk.
- De overwegingen hierbij zijn helder.
- De keuzes zijn haalbaar
- De onderzoekstechnieken passen bij vraagstelling, doelstelling, onderzoeksbenadering, databronnen en omgekeerd

d. Analysemethoden

- De analysemethode is benoemd.
- De keuze voor kwalitatieve en/of kwantitatieve analyse is aangegeven⁴².

⁴² De volgende aandachtspunten kun je bij de beschrijving in acht nemen

Analyse van kwalitatieve gegevens:

- De wijze waarop het grondmateriaal georganiseerd en geordend wordt.
- Startpunt bij het coderen: vanuit de verzamelde gegevens of vanuit een startlijst.
- Het gebruik van schema's en tabellen.

Analyse van kwantitatieve gegevens:

- De wijze waarop het grondmateriaal verwerkt wordt (evt. geautomatiseerd verwerken).
- De wijze waarop het verwerkte materiaal geanalyseerd wordt.
- Waarop wordt de analyse gericht?
- Worden statistische technieken gebruikt?
- Worden statistische toetsen gebruikt?

- De analysemethode om tot rubricering, het ontdekken van patronen, samenhangen en/of opvallende zaken te komen is beschreven.
- De keuze is gemotiveerd.
- De keuzes zijn helder.
- De keuzes zijn haalbaar.
- De schets van de analysemethode past bij vraagstelling, doelstelling, onderzoeksbenadering, databronnen, onderzoekstechnieken en omgekeerd.

e. Kwaliteitsactiviteiten

- Maatregelen om te werken aan bruikbaarheid, controleerbaarheid (validiteit en betrouwbaarheid) worden aangegeven.
- Keuzes zijn onderbouwd.
- Keuzes hangen samen met onderzoeksbenadering, databronnen, dataverzamelingstechnieken en analysemethoden.
- Keuzes zijn haalbaar.

Ad. VI ACTIVITEITEN- EN BEHEERSPLAN

Activiteitenplan

- Werkzaamheden zijn geïnteriseerd.
- Werkzaamheden zijn gegroepeerd in fasen.
- Duidelijk is welke activiteiten tegelijkertijd kunnen worden uitgevoerd en welke op elkaar moeten wachten.
- Er wordt stilgestaan bij de haalbaarheid van de activiteiten.

Beheersplan

- Tijd: per fase wordt een tijdsinschatting gemaakt.
- Er is een inschatting van geld, kosten en opbrengsten.
- Er is een schets van de kwaliteitseisen controleerbaarheid en bruikbaarheid en hoe daaraan gewerkt wordt.
- Er is een plan voor informatiebeheersing:
 - Wie welke informatie moet geven.
 - Wie welke informatie moet krijgen.
 - Via wie welke informatie moet lopen.
 - In welke vorm, waar, hoe en door wie de informatie moet worden gearchiveerd (een aantal van deze punten is m.n. van belang bij samenwerking met andere onderzoekers).

BIJKOMENDE EISEN

(deze zijn voorwaardelijk voor de beoordeling)

De student is in staat om:

- De onderzoeksopzet - met alle bovenstaande onderdelen - overzichtelijk en geordend op schrift te stellen, inclusief omslag, naam van student, praktijkbegeleider en projectbegeleider, datum, inhoudsopgave.
- De onderzoeksopzet typografisch correct verzorgd er uit te laten zien.
- In correct Nederlands te schrijven.
- De onderzoeksopzet helder van opbouw te laten zijn.
- De onderzoeksopzet met een omvang van minimaal 4 en maximaal 5 blz. à 400 woorden te schrijven.
- Uitwerkingen geordend en overzichtelijk als bijlagen toe te voegen.

De onderzoeksopzet wordt in 2-voud ingeleverd.

Een exemplaar krijgt de student terug, het andere exemplaar is bedoeld voor het archief.

De student zorgt ervoor dat de praktijkbegeleider en daarmee het instituut waar het praktijkonderzoek uitgevoerd wordt een exemplaar krijgt.

N.B. Karakteristiek voor een kwalitatieve onderzoeksbenadering is dat de onderzoeksopzet meer globaal van aard is en een voorlopig karakter heeft, d.w.z. de onderzoeksopzet kan in de loop van de tijd niet alleen meer uitgewerkt, maar ook bijgesteld worden.

N.B. Als meerdere studenten aan hetzelfde onderzoek deelnemen, dan is er sprake van een afwijking van de Projecthandleiding. Hiervoor is een aparte regeling van kracht⁴³.

Weging bij beoordeling

Als student voldaan heeft aan de bijkomende eisen die voorwaardelijk zijn voor de beoordeling dan worden de volgende vier onderdelen beoordeeld:

- Inleiding
- Methode
- Activiteiten-/beheersplan
- Samenvatting

Aan elk van deze vier onderdelen wordt een cijfer op een schaal van 1-10 gegeven.

Bovendien wordt per onderdeel een gewicht gegeven:

- Inleiding: 4
- Methode: 2
- Activiteiten-/beheersplan: 1
- Samenvatting: 1

Het totaal aan opgetelde cijfers wordt in dit geval gedeeld door 8.

De beoordeling wordt uitgedrukt in een cijfer middels de cijfers van een 10-puntsschaal: 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10 ('hele cijfers, geen decimalen').

Zes (6) of hoger betekent dat aan de eisen van de onderwijseenheid voldaan is ('geslaagd').

Vijf (5) of minder betekent dat niet aan de eisen van de onderwijseenheid is voldaan ('gezak' / 'onvoldoende').

Afrondingsregel: een cijfer X,x wordt als volgt afgerond tot een 'heel' cijfer: $X+1$ indien x meer of gelijk is aan 5 en X indien x minder is dan 5. (zie voor verdere bijzonderheden artikel 26 'vaststelling tentamenuitslag' uit de OER in het Opleidingsstatuut.

⁴³ In alle gevallen die leiden tot afwijkingen van de Projecthandleiding en/of de PLP-regeling, blijven de daarin gestelde kaders van kracht.

De mogelijkheid tot uitvoering van onderzoeksprojecten die qua opzet, aanpak, uitvoering afwijken van de bestaande criteria en kaders wordt beoordeeld en gefiatteerd door de fasecoördinator hoofdfase 2/3.

De procedure:

a. De student dient, na overleg met de projectgroep en –begeleider, een schriftelijk verzoek in bij de genoemde coördinator. Dit verzoek bevat, zo mogelijk, tevens een advies van de projectbegeleider.

b. De student neemt contact op de fasecoördinator hoofdfase 2/3 als het verzoek implicaties heeft die de PLP betreffen en als het verzoek implicaties heeft voor de werkwijze van het project praktijkonderzoek.

c. De coördinator consulteert, alvorens tot besluitvorming over te gaan eventueel de projectbegeleider, methodiekdocent of andere betrokkenen.

d. Indien het verzoek wordt ingewilligd stelt de coördinator de student en de projectbegeleider schriftelijk op de hoogte van het besluit en de eventuele voorwaarden daarbij.

e. De beoordeling dient iedere kandidaat afzonderlijk te betreffen.

Een voorbeeld:

Inleiding:	$6 \times 4 = 24$
Methode:	$6 \times 2 = 12$
Activiteiten-/beheersplan:	$4 \times 1 = 4$
Samenvatting:	$4 \times 1 = 4$
Totaal:	44

Cijfer voor onderzoeksopzet: $44 : 8 = 5.5$

Toepassing van afrondingsregel $\rightarrow 6 =$ geslaagd

[NB Als vraagstelling onvoldoende is dan leidt dit automatisch tot het cijfer 5 of minder voor de gehele inleiding!]

De projectbegeleider vult een formulier in waarop de onderdelen van de onderzoeksopzet vermeld staan. Hij vermeldt niet alleen het eindcijfer, maar ook de cijfers per onderdeel. Op het formulier is ruimte opengelaten om per onderdeel toelichting te geven. De projectbegeleider geeft een kopie van dit formulier aan de student en een kopie aan het secretariaat. Zelf bewaart hij het origineel.

3.3 Beslisdocument 2: afsluiting praktijkonderzoek / stage

De beoordeling van afsluiting praktijkonderzoek / stage bestaat uit twee onderdelen: a. projectvaardigheden en b. het concept onderzoeksverslag

Beoordeling projectvaardigheden

1. Tijdsmanagement
2. Strategisch inzicht
3. Risicobeheersing
4. Zelfmanagement
5. Communicatie- en contactvaardigheden
6. Onderhandelingsvaardigheden
7. Informatiemanagement en voortgangsbewaking
8. Effectieve afronding en evaluatie van het project

De beoordelingslijst (zie bladzijde 57) wordt door de student ingevuld. De student levert deze lijst, voorzien van paraaf door praktijkbegeleider en eventueel aangevuld met enkele opmerkingen, in bij de projectbegeleider van de opleiding.

Het is mogelijk dat sommige onderdelen niet van toepassing zijn. In dat geval wordt 'nvt' (0) vermeld.

De student is verplicht om minimaal één tussentijdse rapportage door te geven aan de projectbegeleider van de opleiding. Er een laatste rapportage in januari. Indien nodig zal de projectbegeleider telefonisch contact opnemen met de praktijkbegeleider.

Hieronder volgt een uitwerking van de afzonderlijke onderdelen van de beoordelingslijst.

De student:⁴⁴

- 1) Tijdsmanagement
 - Is op tijd met de benodigde informatie.
 - Werkt met realistische tijdschema's.
 - Is in staat om tijdschema's bij te stellen.
- 2) Strategisch inzicht
 - Houdt voldoende rekening met de aanwezige organisatiestructuur.
 - Gaat creatief en flexibel om met de schaarste aan middelen.
 - Gaat effectief om met vertragingen, schaarste aan middelen en het terugdringen van schadelijke gevolgen.
 - Spreekt de juiste mensen aan.
 - Is duidelijk over verwachtingen en rollen.
- 3) Risicobeheersing
 - Analyseert risico's.
 - Stelt noodplannen op om risico's in te perken.
- 4) Zelfmanagement
 - Straalt enthousiasme uit.
 - Blijft rustig en is aanspreekbaar zelfs onder grote druk.
- 5) Communicatie- en contactvaardigheden
 - Onderhoudt goede contacten met belanghebbenden bij het onderzoek.
 - Zorgt voor effectieve afspraken met belanghebbenden bij het onderzoek.

⁴⁴ De beoordelingscriteria zijn voor een deel ontleend aan en bewerkt naar Ash, E. e.a. (2001): *Vaardigheidmeter: Projectmanagement*. Velp: TFC

- Is in staat om het onderzoeksproject effectief uit te dragen en te promoten naar alle belanghebbenden.
 - Is in staat om effectief te communiceren over het praktijkonderzoek.
 - Is in staat om belanghebbenden bij het onderzoeksproject te betrekken en te ondersteunen.
- 6) Onderhandelingsvaardigheden
- Is in staat tot onderhandelen.
 - Lost (interpersoonlijke) conflicten op opbouwende manier op.
- 7) Informatiemanagement en voortgangsbewaking
- Houdt de documentatie van onderzoeksgegevens bij.
 - Brengt op adequate wijze rapportage over vorderingen in het onderzoeksproject.
 - Evalueert hoe mensen, middelen en activiteiten bijdragen tot het doel van het onderzoeksproject.
 - Houdt de vaart erin zelfs als bij anderen het enthousiasme begint te tanen.
- 8) Effectieve afronding en evaluatie van het project
- Zorgt voor een tijdige, soepele (voorlopige) afronding van het onderzoeksproject op stage.
 - Zorgt voor een afwikkeling van het onderzoeksproject op stage zoals overeengekomen (bijvoorbeeld een tussentijds onderzoeksverslag) en komt alle beloftes dienaangaande na.
 - Zorgt voor tijdige evaluatie met de praktijkbegeleider en andere belanghebbenden.

Weging bij adviesbeoordeling

Per onderdeel, dat onderstreept is, wordt een cijfer op een schaal van 1-10 aangegeven. Een nul wordt ingevuld indien dit aspect niet van toepassing is. De punten worden opgeteld en gedeeld door het aantal onderdelen dat ingevuld is op een schaal van 1-10. Elk onderdeel heeft de weging van 1.

Bijvoorbeeld:

1= 6

2= 5

3= 0 (n.v.t.)

4= 7

5= 6

6= 6

7= 8

8= 6

Het totaal = 44

Cijfer voor projectvaardigheden $44:7 = 6.4$

Toepassing van afrondingsregel: 6 (= geslaagd)

De projectbegeleider maakt aan het einde van periode 2 de beoordeling m.b.t. projectvaardigheden definitief n.a.v. zijn indrukken tijdens de projectbegeleiding.

Hiertoe vult hij dezelfde lijst in en vraagt - indien van toepassing - de groepsleden van de projectgroep hetzelfde te doen. De projectbegeleider vermeldt niet alleen het eindcijfer, maar ook de cijfers per onderdeel. Op het formulier is ruimte opengelaten om per onderdeel toelichting te geven. De projectbegeleider geeft een kopie van dit formulier aan de student en een kopie aan het secretariaat. Zelf bewaart hij het origineel.

De toekenning van het cijfer voor projectvaardigheden en daarmee voor de beoordeling afsluiting praktijkonderzoek / stage geldt pas als het concept onderzoeksverslag afgesloten is met voldaan.

Beoordelingscriteria concept onderzoeksverslag

Criteria:	Voldaan/ niet voldaan
1. In inleiding zijn de onderdelen helder en in samenhang beschreven	
2. Afbakening	
3. Consistentie	
4. Relevantie en bruikbaarheid	
5. Onderbouwing	
6. Kritisch vermogen	
7. Leesbaarheid	
Eindbeoordeling: voldaan/ niet voldaan	

1. In inleiding zijn de onderdelen helder en in samenhang beschreven t.w. situatieschets, inhoudelijke oriëntatie, onderzoeksvraag, onderzoeksdoel, definitie kernbegrippen, onderzoeksvragen helder en in onderlinge samenhang beschreven.

2. Afbakening

- haalbaarheid van onderzoek
- selectie van relevante data

3. Consistentie tussen alle onderdelen

- samenhang
- structuur
- ordening
- systematiek
- rode lijn
- logische opbouw

4. Relevantie en bruikbaarheid van het onderzoek voor de beroepspraktijk

- inspelend op actuele vragen in het beroep
- recente literatuur
- standaardwerken waaruit historisch inzicht m.b.t. onderwerp blijkt
- ter zake kundigheid
- informatierijkdom
- voortbouwend op actuele stand van zaken ten aanzien van het onderwerp in het vakgebied
- vernieuwend
- product als resultaat

Relevantie komt o.a. naar voren in de inhoudelijke oriëntatie, probleemanalyse, onderzoeksvraag, conclusies en aanbevelingen.

5. Onderbouwing

- er is sprake van verantwoording
- argumentatie
- keuzes worden toegelicht

Onderbouwing komt o.a. naar voren in inhoudelijke oriëntatie, probleemanalyse, onderzoeksbenadering, databronnen, onderzoekstechnieken, controleerbaarheid en bruikbaarheid, aanbevelingen

6. Kritisch vermogen

- theorieën / standpunten / data / bronnen worden met elkaar vergeleken
- bewust van grenzen en beperkingen van theorieën / standpunten / data / bronnen
- deskundige beoordeling van publicaties van anderen
- gefundeerd waardeoordeel vellen
- eigen standpuntbepaling
- zichzelf vragen stellend als blijk van voortschrijdend inzicht
- zichzelf vragen stellend bij de aanpak van het onderzoek

7. Leesbaarheid

- Nederlands (afwijking hiervan alleen mogelijk na toestemming van examencommissie)
- begrijpelijkheid
- schrijftaal
- goede zinsbouw
- beperkt aantal spellingsfouten
- een balans tussen concreet en abstract
- nauwkeurig en zorgvuldig formuleren
- levendig taalgebruik
- omvang van verslag (richtlijn 20-30 pagina's uitgaande van 400 woorden per pagina: 8000 tot 12000 woorden); ondersteunende informatie kan in bijlagen. De omvang van het onderzoeksverslag is exclusief bijlagen
- literatuurlijst, verwijzingen en citeren volgens internationale normen (APA standaard: zie bijlage)
- De onderdelen van het onderzoeksverslag zijn onderscheiden vindbaar.
t.w. inleiding, inhoudelijke oriëntatie, probleemstelling en onderzoeksbenadering, databronnen en onderzoekstechnieken, beschrijving van het verloop van het onderzoek, controleerbaarheid en bruikbaarheid, resultaten, discussie en conclusies, aanbevelingen, samenvatting (of een andere indeling, indien verantwoord)

Aan het concept onderzoeksverslag in januari worden een aantal eisen gesteld. De nadruk ligt echter meer op de geleverde inspanning dan op de geleverde kwaliteit. Indien de kwaliteit, zoals die naar voren komt in de beoordelingscriteria, in aanzet aanwezig is, wordt de kwalificatie voldaan toegekend.

Hierbij wordt uitgegaan dat aspecten als:

inleiding (aanleiding van het onderzoek, situatieschets, inhoudelijke oriëntatie, probleem- en doelstelling, onderzoeksvragen) en methode (onderzoeksbenadering, databronnen, dataverzamelingstechnieken, kwaliteitsactiviteiten, het verloop van dataverzameling, analysemethoden)

grotendeels uitgewerkt zijn;

en dat de onderdelen:

resultaten, conclusie (beantwoorden onderzoeksvragen, discussie en aanbevelingen) en samenvatting

als schets klaar zijn.

De elementen van het concept onderzoeksverslag zijn dezelfde als die van het definitieve onderzoeksverslag.

Het concept onderzoeksverslag wordt in 2-voud ingeleverd.

Een exemplaar krijgt de student terug, het andere exemplaar is bedoeld voor het archief.

De student zorgt ervoor dat de praktijkbegeleider en daarmee het instituut waar het praktijkonderzoek uitgevoerd wordt een exemplaar krijgt.

Weging bij beoordeling

De kwalificaties 'voldaan' en 'niet voldaan' worden gehanteerd. Deze kwalificatie telt niet mee bij de bepaling van het eindcijfer van praktijkonderzoek / stage. De kwalificatie 'voldaan' dient echter te zijn behaald om te kunnen slagen voor deze onderwijseenheid.

De praktijkbegeleider kan de criteria gebruiken om tot een adviesbeoordeling te komen. De projectbegeleider geeft de definitieve beoordeling.

De projectbegeleider vult een formulier in waarop de onderdelen van het concept onderzoeksverslag vermeld staan. Hij vermeldt niet alleen de kwalificatie 'voldaan' of niet voldaan' voor het gehele concept onderzoeksverslag maar ook per onderdeel. Alleen als alle onderdelen met 'voldaan' zijn afgesloten geldt de kwalificatie 'voldaan' voor het concept onderzoeksverslag. De nadruk ligt meer op het beoordelen van de geleverde inspanning dan op de geleverde kwaliteit. Op het formulier is ruimte opengelaten om per onderdeel toelichting te geven. De projectbegeleider geeft een kopie van dit formulier aan de student en een kopie aan het secretariaat. Zelf bewaart hij het origineel.

Beoordeling beslisdocument 2 a + b

Naam: Beoordeling beslisdocument 2		
Projectvaardigheden (2a)	Cijfer:	
Concept onderzoeksverslag (2b)	Voldaan/ niet voldaan:	
Beoordeling: beslisdocument 2	Cijfer:	

N.B. Als meerdere studenten aan hetzelfde onderzoek deelnemen, dan dienen hierover afspraken gemaakt te worden met de fasecoördinator van hoofdfase 2/3.

3.4 Beslisdocument 3: het onderzoeksverslag

Beoordelingscriteria onderzoeksverslag

Criteria:	Cijfer
1. In inleiding zijn de onderdelen helder en in samenhang beschreven	
2. Afbakening	
3. Consistentie	
4. Relevantie en bruikbaarheid*	
5. Onderbouwing	
6. Kritisch vermogen	
7. Leesbaarheid	
Eindbeoordeling uitgedrukt in een cijfer	

Het uiteindelijke resultaat van het onderzoek ontstaat tijdens het schrijven. Dat heeft de nodige tijd en aandacht nodig. Het onderzoek is dus niet klaar als de data verzameld en geanalyseerd zijn. Soms is het nodig om meer versies van het onderzoeksverslag te maken, hetgeen afhankelijk is van de doelgroepen die de student op het oog heeft. Aansluiting bij de voorkennis is hierbij een noodzaak. Het is in ieder geval gepast om aan degenen die hun medewerking hebben verleend aan het onderzoek een korte samenvatting van het onderzoek te sturen. Dit is van belang om toekomstige medewerking aan onderzoek niet te bederven. Voor het schrijven van het onderzoeksverslag is een tijdsplanning nodig. Het onderzoeksverslag kan gecombineerd worden met een videoband, diaserie of poster.

Het onderzoeksverslag wordt in de te beoordelen versie in 2-voud ingeleverd. De twee exemplaren zijn bedoeld voor de twee beoordelaars. De student zorgt er zelf voor dat de praktijkbegeleider en daarmee de instelling waar het praktijkonderzoek is uitgevoerd een exemplaar krijgt.

Indien het onderzoeksverslag is goedgekeurd dan levert de student 2 extra exemplaren in. Een exemplaar is bedoeld voor de externe deskundige en een exemplaar is bedoeld voor de bibliotheek. Het exemplaar van de externe deskundige komt uiteindelijk terecht in het studielandschap.

Aan het onderzoeksverslag worden de volgende eisen gesteld:

- 1) In inleiding zijn de onderdelen helder en in samenhang beschreven.
t.w. aanleiding van het onderzoek, situatieschets, inhoudelijke oriëntatie, probleem- en doelstelling, definitie kernbegrippen, onderzoeksvragen helder en in onderlinge samenhang beschreven.

1-3: helderheid en samenhang zijn zeer onvoldoende
4-5: onvoldoende tot matig
6-7: voldoende tot ruim voldoende
8-10: goed tot excellent

1-5 op dit onderdeel betekent een onvoldoende voor het gehele onderzoek

- 2) Afbakening

- haalbaarheid van onderzoek
- selectie van relevante data

De afbakening blijkt o.a. in de probleemstelling, databronnen, dataverzamelingstechnieken, resultaten

1-3: afbakening is zeer onvoldoende
4-5: onvoldoende tot matig
6-7: voldoende tot ruim voldoende
8-10: goed tot excellent

3) Consistentie tussen alle onderdelen

- samenhang
- structuur
- ordening
- systematiek
- rode lijn
- logische opbouw

De consistentie blijkt o.a. verwijzing van onderdelen naar elkaar, gebruik van termen en definities zonder innerlijke tegenspraak; resultaten en conclusie verwijzen rechtstreeks naar de onderzoeksvraag; elk onderdeel op zich vertoont een structuur en innerlijke samenhang

1-3: consistentie is zeer onvoldoende
4-5: onvoldoende tot matig
6-7: voldoende tot ruim voldoende
8-10: goed tot excellent

4) Relevantie en bruikbaarheid van het onderzoek voor de beroepspraktijk

- inspelend op actuele vragen in het beroep
- recente literatuur
- standaardwerken waaruit historisch inzicht m.b.t. onderwerp blijkt
- ter zake kundigheid
- informatierijkdom
- voortbouwend op actuele stand van zaken ten aanzien van het onderwerp in het vakgebied
- vernieuwend
- product als resultaat*

Relevantie komt o.a. naar voren in de aanleiding van het onderzoek, situatieschets, inhoudelijke oriëntatie, probleem- en doelstelling en conclusie.

*Een afgerond product – bijvoorbeeld een handleiding, een schets van een module, een observatieschema - kan bij dit criterium leiden tot een verhoging van het punt!

1-3: relevantie en bruikbaarheid is zeer onvoldoende
4-5: onvoldoende tot matig
6-7: voldoende tot ruim voldoende
8-10: goed tot excellent

5) Onderbouwing

- er is sprake van verantwoording
- argumentatie
- keuzes worden toegelicht

Verantwoording komt o.a. naar voren in situatieschets, inhoudelijke oriëntatie, onderzoeksbenadering, databronnen, dataverzamelingstechnieken, kwaliteitsactiviteiten, analysemethoden, resultaten en conclusie

1-3: verantwoording is zeer onvoldoende
4-5: onvoldoende tot matig
6-7: voldoende tot ruim voldoende
8-10: goed tot excellent

6) Kritisch vermogen

- theorieën / standpunten / data / bronnen worden met elkaar vergeleken
- bewust van grenzen en beperkingen van theorieën / standpunten / data / bronnen
- deskundige beoordeling van publicaties van anderen
- gefundeerd waardeoordeel vellen
- eigen standpuntbepaling
- zichzelf vragen stellend als blijk van voortschrijdend inzicht
- zichzelf vragen stellend bij de aanpak van het onderzoek

Kritisch vermogen komt o.a. naar voren bij situatieschets, inhoudelijke oriëntatie, resultaten, conclusie (discussie)

- 1-3: kritisch vermogen is zeer onvoldoende
- 4-5: onvoldoende tot matig
- 6-7: voldoende tot ruim voldoende
- 8-10: goed tot excellent

7) Leesbaarheid

- Nederlands (afwijking hiervan alleen mogelijk na toestemming van examencommissie)
- begrijpelijkheid
- schrijftaal
- goede zinsbouw
- beperkt aantal spellingsfouten
- een balans tussen concreet en abstract
- nauwkeurig en zorgvuldig formuleren
- levendig taalgebruik
- omvang van het onderzoeksverslag (richtlijn 20-30 pagina's uitgaande van 500 woorden per pagina: 10000 tot 15000 woorden); ondersteunende informatie kan in bijlagen. De omvang van het onderzoeksverslag is exclusief bijlagen
- literatuurlijst, verwijzingen en citeren volgens internationale normen (APA standaard: zie bijlage)
- de onderdelen van het onderzoeksverslag zijn onderscheiden vindbaar.

I	Voorblad
II	Samenvatting
III	Inhoudsopgave
IV	Inleiding
	a. Aanleiding van het onderzoek
	b. Situatieschets
	c. Inhoudelijke oriëntatie
	d. Kernbegrippen
	e. Probleem- en doelstelling
	f. Onderzoeksvragen
V	Methode
	a. Onderzoeksbenadering
	b. Databronnen
	c. Dataverzamelingstechnieken
	d. Kwaliteitsactiviteiten
	e. Verloop van dataverzameling
	f. Analysemethoden
VI	Resultaten
VII	Conclusie
	a. Beantwoording onderzoeksvragen
	b. Discussie
	c. Aanbevelingen
VIII	Literatuur en Bijlagen
IX	Bijlage Product (facultatief)
X	Onderzoeksformat

(Afwijkingen zijn toegestaan, maar moeten gemotiveerd worden)

Leesbaarheid betreft het verslag als geheel en zijn onderdelen.

- 1-3: leesbaarheid is zeer onvoldoende
- 4-5: onvoldoende tot matig
- 6-7: voldoende tot ruim voldoende
- 8-10: goed tot excellent

Weging bij beoordeling

De criteria worden hetzelfde gewogen.

Compensatie van punten op criteria is beperkt:

- a) Minimaal vijf criteria moeten minimaal met een 6 beoordeeld worden.
- b) Maximaal twee onderdelen mogen met een 5 beoordeeld worden (niet minder).
Criterium 1 dient minimaal 6 te zijn.

Rekening houdend met de hiervoor genoemde beperkende compensatiemogelijkheden is de berekening als volgt:

De optelling van de zeven cijfers en delen door 7.

Er zijn twee beoordelaars. Beide beoordelaars vullen de beoordelingslijst onafhankelijk van elkaar in. Vervolgens wisselen ze argumenten met elkaar uit en komen ze tot een eensluidend cijfer per criterium.

De praktijkbegeleider kan de criteria gebruiken om tot een adviesbeoordeling te komen. De projectbegeleider geeft samen met de 2^e beoordelaar de definitieve beoordeling.

Indien de beoordelingen door projectbegeleider en 2^e beoordelaar niet eensluidend zijn, worden de beoordelingen per criterium gemiddeld. Indien uit de middeling van het eindcijfer, het eindcijfer 1 cijfer achter de komma heeft, dan geldt de eerder genoemde afrondingsregel (zie OER, artikel 26, lid 6: vaststellen tentamenuitslag).

De projectbegeleider vult een formulier in waarop de criteria van het onderzoeksverslag vermeld staan. Hij vermeldt niet alleen het eindcijfer, maar ook de cijfers per criterium. Op het formulier is ruimte opengelaten om per criterium toelichting te geven. De projectbegeleider geeft een kopie van dit formulier aan de student en een kopie aan het secretariaat. Zelf bewaart hij het origineel.

N.B. Als meerdere studenten aan hetzelfde onderzoek deelnemen, dan is er sprake van een afwijking van de Projecthandleiding.

N.B. Het wordt op prijs gesteld als de praktijkbegeleider - indien hij de gelegenheid en tijd daartoe heeft - een adviesbeoordeling aan de student meegeeft. Het is de verantwoordelijkheid van de student dat de adviesbeoordeling tijdig bij beide beoordelaars terechtkomt.

3.5 Beslisdocument 4: het reflectieverslag

1. Relevante thema's m.b.t. de <u>uitvoering van het projectmatig praktijkonderzoek</u> te selecteren (die vanaf de start van praktijkonderzoek een rol spelen) en deze systematisch te beschrijven.
2. Het eigen functioneren in aangedragen thema's te <u>vergelijken met mogelijke andere benaderingswijzen</u> , die hij kent uit de literatuur of uit andere eigen ervaringen (bij andere onderdelen van het curriculum) of die van collegae.
3. Aan te geven <u>wat</u> hij <u>geleerd</u> heeft over het doen van praktijkonderzoek: Wat kan hij beter dan voorheen? In welk opzicht is hij competenter?
4. Een <u>verband</u> te leggen te leggen tussen conclusies m.b.t. projectmatig praktijkonderzoek en de eigen <u>loopbaanontwikkeling</u> .

De student staat aan het einde van het leertraject, heeft het onderzoeksverslag afgerond en staat voor de presentatie van het onderzoeksverslag. Hij beschrijft zijn leerproces bij het tot stand komen van het praktijkonderzoek, de rol van projectmatig werken en de kwaliteitsbewaking.

Het reflectieverslag wordt in 2-voud ingeleverd.

Een exemplaar krijgt de student terug, het andere exemplaar is bedoeld voor het archief.

De student is in staat:

1. Relevante thema's m.b.t. de uitvoering van het projectmatig praktijkonderzoek te selecteren (die vanaf de start van het praktijkonderzoek een rol hebben gespeeld) en deze systematisch te beschrijven; beschrijven houdt in dat hij ervaringen kan concretiseren, patronen kan aanwijzen en tot een sterkte-zwakte-analyse kan komen. De student kiest minimaal 2 en maximaal 4 thema's.
2. Het eigen functioneren (sterktes en zwaktes) in aangedragen thema's te vergelijken met mogelijke andere benaderingswijzen, die hij kent uit de literatuur of uit andere eigen ervaringen (bij andere onderdelen van het curriculum zoals mediumonderzoek, stage, supervisie enz.) of die van collegae / medestudenten.
3. Aan te geven wat hij geleerd heeft over het doen van praktijkonderzoek.
4. Een verband te leggen te leggen tussen conclusies m.b.t. projectmatig praktijkonderzoek en de eigen loopbaanontwikkeling: wat heeft hij nog te leren en hoe wil hij dat aanpakken⁴⁵.

Bijkomende eisen (deze zijn voorwaardelijk voor de beoordeling)

Het reflectieverslag:

- Uit de beschrijving van bovenstaande punten wordt duidelijk dat de student de fasen van reflecteren op zijn minst een keer heeft doorlopen.

De fasen van reflecteren⁴⁶:

- concretiseren: het concreet en expliciet maken van ervaringen;
- problematiseren: wat kan geleerd worden van deze ervaringen;
- generaliseren: onderzoeken in hoeverre een bepaald gedrag of een bepaalde visie vaker voorkomt en wellicht in aanmerking komt voor verandering;
- het ontwikkelen van leerthema's en leerdoelen;
- het experimenteren met handelingsalternatieven;
- evalueren: het geven van een waardeoordeel aan het leerproces volgens de hiervoor genoemde fasen; de student geeft aan wat bereikt is, wat hij nog te leren heeft en hoe hij dat aan wil pakken.

⁴⁵ Loopbaanontwikkeling: het eigen beroepsmatig handelen als onderwerp van praktijkonderzoek wordt gezien tegen de achtergrond van maatschappelijke ontwikkelingen, eigen loopbaan en ambitie t.a.v. die ontwikkelingen, de verdere ontwikkeling van instrumenten en competenties, het bedenken van passende scholingsvoorstellen, het beoordelen van eigen functioneren en ambities i.v.m. ontwikkelingen van de beroepsgroep als geheel.

⁴⁶ Doomen, L. (2003): *De fasen van een supervisieproces uitgelicht*. Uitgave HAN.

- Omvat alle onderdelen die hierboven onder 'onderzoeksverslag' genoemd zijn en is beschreven in de aangegeven volgorde.
- Ziet er typografisch correct en verzorgt uit.
- Is helder van opbouw.
- Is in correct Nederlands geschreven.
- Is goed leesbaar.
- Is qua omvang: 4 A4 à 500 woorden.

Weging bij beoordeling

Per onderdeel dat onderstreept is wordt een cijfer op een schaal van 1-10 aangegeven. Elk onderdeel heeft een gewicht van 1. De punten worden opgeteld en gedeeld door het aantal onderdelen.

Bovenstaande beoordelingslijst bestaat uit 4 onderdelen, die onderstreept zijn. Het totaal aan opgetelde cijfers wordt in dit geval gedeeld door 4.

Een voorbeeld:

1: 7x1= 7

2: 5x1= 5

3: 7x1= 7

4: 8x1= 8

Totaal: 27

Eindcijfer: 27: 4=6,9

Na toepassing van afrondingsregel: 7 (geslaagd)

3.6 De presentatie praktijkonderzoek

1. De presentatie is afgestemd op de context en hulpmiddelen zijn ondersteunend
2. De doelen van de presentatie zijn duidelijk
3. De inhoud is duidelijk
4. De structuur van de presentatie is adequaat:
5. Verbale en non-verbale aspecten
6. De betrokkenheid van het publiek is georganiseerd
7. Inhoudelijke onderbouwing van antwoorden op vragen uit publiek
Gebruik van activiteiten*

Beoordelingscriteria⁴⁷:

- 1) De presentatie is afgestemd op de context en de hulpmiddelen zijn ondersteunend
 - Ruimte waar de presentatie wordt gehouden.
 - Technische mogelijkheden die de ruimte biedt.
 - De beschikbare tijd: een goed tijdmanagement.
 - Moeilijkheidsgraad is aangepast aan het publiek.
 - De mate van exact formuleren is aangepast aan het publiek.
 - De mate van informatiedichtheid is aangepast aan het publiek.
 - Er worden genoeg hulpmiddelen gebruikt.
 - De hulpmiddelen zijn goed ingepast in de structuur van de presentatie.
 - De hulpmiddelen zijn ondersteunend voor de inhoud van de presentatie.
 - Er wordt niet doorgepraat bij het verwisselen van de sheets, het bekijken van de video e.d.
 - Sheets zijn juist vormgegeven (indien van toepassing).
 - Het bord wordt op een juiste manier gebruikt (indien van toepassing).
- 2) De doelen van de presentatie zijn duidelijk
 - het is duidelijk hoe de beroepspraktijk baat heeft bij de presentatie
 - de onderzoeksresultaten leiden tot verbetering van methodisch handelen
 - de presentatie brengt bij het publiek een verandering in kennis, inzicht (en mogelijk in ervaring) tot stand
- 3) De inhoud is duidelijk
 - Het onderwerp is duidelijk.
 - Het onderwerp sluit aan bij de inhoud van het onderzoeksverslag.
 - De kern van het verhaal is duidelijk herkenbaar.
 - Praktijkvoorbeelden worden gebruikt om concepten duidelijk te maken.
 - Er is sprake van een goede onderbouwing en duidelijke argumentatie bij de toelichting op:
 - de gevolgde werkwijze
 - de belangrijkste gegevens
 - de conclusies
 - de aanbevelingen
 - (eventueel ontwerp van een product)
 - De inhoud komt als zakelijke informatie over.
 - De rode draad is duidelijk en blijft duidelijk.
- 4) De structuur van de presentatie is adequaat
 - Er is voldoende structuur:
 - er is een inleiding

⁴⁷ Berkers, W. (1998): *Praktijkgericht onderzoek en methodiekontwikkeling*. Houten/Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum. Blz. 190-209.

- oriëntatie op wat gaat komen
- het doel wordt duidelijk gemaakt
- de verwachtingen worden expliciet gemaakt
- er gaat een motiverende werking van uit
- het onderwerp en de uitwerking komen kort aan bod
- er is een middendeel waarin aan de orde komt
 - het motief of aanleiding tot het onderzoek
 - de gebruikte methode
 - de uitkomsten
 - conclusies
 - aanbevelingen in de vorm van methodische aanwijzingen⁴⁸
- in de afsluiting komt aan bod:
 - het teruggrijpen op het doel van de presentatie
 - de evaluatie in hoeverre dit doel bereikt is
 - samenvatting van de belangrijkste punten uit de presentatie
 - wat het publiek met de nieuwe kennis kan doen

5) Verbale en nonverbale aspecten

- Het gebruik van intonatie is juist.
- Er is sprake van afwisselende zinsmelodie.
- Het volume is goed.
- Er wordt niet te snel of te langzaam gesproken.
- Er wordt enthousiast gesproken.
- Er wordt vloeiend gesproken en goed gearticuleerd.
- De spreker maakt een natuurlijke, zekere en rustige indruk.
- Er worden functionele gebaren gebruikt.
- Er is genoeg oogcontact.
- De houding en gezichtsuitdrukking zijn enthousiast, congruerend en overtuigend.
- De spreker speelt niet met krijtjes, pennen en dergelijke.

6) De betrokkenheid van het publiek is georganiseerd

- De presentator weet het publiek te boeien.
- Het lukt de presentator om de aandacht van het publiek vast te houden.
- De presentator weet de interactie met het publiek in de hand te houden.
- De presentator kan de discussie in de juiste richting sturen.
- De presentator kan de hoofdlijnen van bijdragen uit het publiek samenvatten.
- De presentator blijft continu alert op de concentratie en belangstelling van het publiek.
- De presentator kan de presentatie aanpassen naar aanleiding van reacties van het publiek.
- De presentator kan beleefd en effectief omgaan met onderbrekingen.
- De presentator stimuleert het publiek om vragen te stellen.
- Er is voor het publiek voldoende afwisseling.

Gebruik van activiteiten of andere interactieve technieken kan leiden tot verhoging van het punt op dit criterium:

- Activiteiten zijn goed gekozen.

⁴⁸ In het middendeel is er ruimte voor bijvoorbeeld een demonstratie a.h.v. een voorbeeld, een oefen-/ervaringsdeel, gelegenheid voor het publiek om de oefenen, bespreking van de ervaringen met de oefening in relatie tot de gepresenteerde inhoud, de demonstratie en de opdracht, generalisatie van de ervaringen, herleiding tot de (aangepaste) methodische aanwijzingen. Indien deze toevoeging past binnen het doel, de inhoud en structuur van de presentatie en indien deze voldoende, ruim voldoende of goed wordt uitgevoerd, dan levert dit een bonus op. Zie *

- Activiteiten zijn goed ingezet.
- (Activiteiten zoals bijvoorbeeld demonstratie, opdracht, oefening, rollenspel.)
- Activiteiten liggen in het verlengde van de aanbevelingen.
- De presentator geeft feedback: reageert (non)verbaal op (non)verbale.
- Signalen uit het publiek; hij geeft feedback als onderdeel van de gekozen activiteit.
- De presentator geeft feedback volgens de algemeen geldende criteria.
- De presentator gaat in op de reikwijdte en toepasbaarheid van de resultaten.

7) Inhoudelijke onderbouwing van antwoorden op vragen uit publiek

- Antwoorden sluiten aan bij inhoud van presentatie en onderzoeksverslag
- Antwoorden getuigen van ter zake kundigheid
- Uit antwoorden blijkt dat student in staat is om verbanden te leggen
- Uit antwoorden blijkt dat student zijn inzicht verdiept heeft
- Uit antwoorden blijkt dat student zijn inzicht verbreed heeft (bijvoorbeeld transfer naar andere doelgroepen, problematieken, werkwijzen, trends)
- Uit antwoorden blijkt dat student in staat is te reflecteren op de inbreng van het publiek

Weging bij de beoordeling

Er zijn twee beoordelaars. Beide beoordelaars vullen de beoordelingslijst onafhankelijk van elkaar in. Vervolgens wisselen ze argumenten met elkaar uit en komen ze tot een eensluidend cijfer per onderdeel.

Per onderdeel dat onderstreept is wordt een cijfer op een schaal van 1-10 aangegeven. Vervolgens wordt een onderdeel vermenigvuldigd met het gewicht dat aan een onderdeel is toegekend. De onderdelen 1, 5, 6 en 7 hebben een gewicht van 1; de onderdelen 2, 3 en 4 hebben een gewicht van 2. Het totaal aan opgetelde cijfers wordt in dit geval gedeeld door 10 (drie onderdelen hebben een gewicht van 2 [$3 \times 2 = 6$] en vier onderdelen hebben een gewicht van 1 [$4 \times 1 = 4$])

Een voorbeeld:

1: $6 \times 1 = 6$

2: $8 \times 2 = 16$

3: $9 \times 2 = 18$

4: $8 \times 2 = 16$

5: $7 \times 1 = 7$

6: $6 \times 1 = 6$

7: $6 \times 1 = 6$

Totaal: 75

Cijfer voor presentatie: $75 : 10 = 7.5$

Zou de 2^e beoordelaar tot een gelijkwaardig cijfer zijn gekomen dan is de student na toepassing van afrondingsregel ($\rightarrow 8$) geslaagd.

Indien de beoordeling door projectbegeleider en 2^e beoordelaar niet eensluidend is, worden de beoordelingen per onderdeel gemiddeld. Indien uit de middeling van het eindcijfer, het eindcijfer 1 cijfer achter de komma heeft, dan geldt de eerder genoemde afrondingsregel (zie OER, artikel 26, lid 6: vaststellen tentamenuitslag)

De projectbegeleider vult een formulier in waarop de onderdelen van het onderzoeksverslag vermeld staan. Hij vermeldt niet alleen het eindcijfer, maar ook de cijfers per onderdeel. Op het formulier is ruimte opengelaten om per onderdeel toelichting te geven. De

projectbegeleider geeft een kopie van dit formulier aan de student en een kopie aan het secretariaat. Zelf bewaart hij het origineel.

N.B. Als meerdere studenten aan hetzelfde onderzoek deelnemen, dan dient ieders individueel aandeel aanwijsbaar te zijn. De beoordeling zal hierop gericht zijn.

N.B. Het wordt op prijs gesteld als de praktijkbegeleider - indien hij de gelegenheid en tijd daartoe heeft - bij de presentatie aanwezig is. Het is de verantwoordelijkheid van de student dat de praktijkbegeleider tijdig een uitnodiging voor de presentatie ontvangt. De praktijkbegeleider zal, indien hij aanwezig is, gevraagd worden om tijdens de publieke nabespreking een aandeel te hebben in het stellen van vragen. Ook wordt het op prijs gesteld dat hij uitspraken doet over de bruikbaarheid en relevantie van het onderzoek voor het instituut.

HOOFDSTUK 4: LITERATUUR

Aanbevolen literatuur over praktijkonderzoek en projectmatig werken:

- Baarda, D. e.a. (1997): *Basisboek. Methoden en Technieken*. Houten: Stenfert Kroese.
- Baarda, D. e.a. (1997): *Basisboek. Kwalitatief onderzoek*. Houten: Stenfert Kroese.
- Berkers, W. (1998): *Praktijkgericht onderzoek en methodiekontwikkeling*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.*
- Boeije, H. (2005). *Analyseren in kwalitatief onderzoek: denken en doen*. Amsterdam: Boom
- Boezeman, L. e.a. (1992): *Het betere schrijfwerk*. Culemborg: HvU Press.
- Bos, J. & Harting, E. (red.) (1998): *Projectmatig creëren*. Lannoo. Scriptorium Management.
- Braas, C. e.a. (2001): *Presenteren*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Buuren, H. van (1997): *Onderzoek de basis*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Brinkman, J. (2001): *Cijfers spreken*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Grol, R. (2000): *Invoering van richtlijnen en veranderingen*. Maarssen: Elsevier/De Tijdstroom*
- Hetterschij, P. (2001): *Workshop presenteren*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Higgins, R. (1993): *Approaches to case-study: handbook for those entering the therapeutic field*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Hulshof, M. (2001): *Leren interviewen*. Groningen: Wolters-Noordhoff.*
- Kor, R. (1998): *Werken aan projecten*. Deventer: Kluwer Bedrijfsinformatie.
- Landsheer, H. et al. (2003). *Praktijkgestuurd onderzoek. Methoden van praktijkonderzoek*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Markenhof, A. e.a. (2002): *Een onderzoek presenteren*. Baarn: HB Uitgevers.
- Migchelbrink, F. (2000): *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam: SWP.*
- Oost, H. e.a. (2002): *Een onderzoek voorbereiden*. Baarn: HB Uitgevers.
- Oost, H. (2002): *Een onderzoek uitvoeren*. Baarn: HB Uitgevers.
- Oost, H. (2002): *Een onderzoek rapporteren*. Baarn: HB Uitgevers.
- Pietersma, S. (1999): *Presenteren kun je leren*. Arnhem: Uitgeverij Angerenstein.
- Ponte, P. (2002): *Onderwijs van eigen makelij. Procesboek Actieonderzoek in scholen en opleidingen*. Soest: Nelissen.
- Quarry, P. e.a. (1999): *Vaardigheidsmeter: Presenteren*. Velp: TFC.
- Strien, P. van. (1986): *Praktijk als wetenschap*. Assen: Van Gorcum.
- Swanborn, P. (1996): *Case-study's: wat, wanneer en hoe?* Amsterdam/Meppel: Boom.
- Verschuren, P. e.a. (2002): *Het ontwerpen van onderzoek*. Utrecht: Lemma.*
- Swanborn, P. (2004). *Evalueren*. Amsterdam: Boom.
- Verhoeven, N. (2004). *Wat is onderzoek? Praktijkboek methoden en technieken voor het hoger beroepsonderwijs*. Amsterdam: Boom
- Wester, F. e.a. (2000): *Praktijkgericht kwalitatief onderzoek*. Bussum: Coutinho. (artikelen van o.a. Boog en Hutjes)*
- Wijnen, G. e.a. (1990): *Projectmatig werken*. Utrecht: Het Spectrum.

* Speciaal aanbevolen

Aanbevolen literatuur over onderzoek in creatieve therapie:

- Aigen, K. e.a.: *Qualitative music therapy research: beginning dialogues*. Gilsum: Barcelona Publishers.
- Bruscia, K. (1991): *Case studies in music therapy*. Gilsum: Barcelona Publishers.
- Feder, B. & Feder, E. (1998): *The art and science evaluation in the arts therapies: how do you know what's working*. Springfield: Charles C. Thomas Publisher.
- Kaplan, F. (2000): *Art, science and art therapy*. London: Jessica Kingsley Publishers.

- Landelijk Opleidingsprofiel Creatieve Therapie (1999).
- Grainger, R. (1999): *Researching the arts therapies*. London: Jessica Kingsley Publishers
- Junge, M. (1989): The heart of the matter. In: *The Arts in Psychotherapy*, vol. 16, pp. 77-78.
- McNiff (1998): *Art-based research*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Neumann, E. (1997): Aspekte und Perspektiven kunsttherapeutischer Ansätze als Wissenschaften. In: *Zeitschrift für Musik-, Tanz- und Kunsttherapie*, 8, pp. 191-201.
- Payne, H.(1993): *Handbook of inquiry in the arts therapies*. One river, many currents. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Petersen, P. (1998): Ist künstlerische Therapie wissenschaftlich zu verstehen? In: *Zeitschrift für Musik-, Tanz- und Kunsttherapie*, 9 (4), pp. 196-204.
- Politsky, R. (1995): Toward a typology of research in the creative arts. In: *The Arts in Psychotherapy*, vol. 22, no. 4, pp. 307-314.
- Rosal, M. (1989): Master's papers in art therapy: narrative or research case studies? In: *The Arts in Psychotherapy*, vol. 16, pp. 71-75.
- Smeijsters, H.: *Muziektherapie. Reader Onderzoek*.
- Smeijsters, H. (1994): Kwalitatief praktijkgericht single-case onderzoek. *Tijdschrift voor Creatieve Therapie* 13 (3), 85-90.
- Smeijsters, H. (1996): Entweder – oder? Überlegungen zur quantitativen und qualitativen Forschung in der Musiktherapie. *Musiktherapeutische Umschau*, 1, 23-38.
- Smeijsters, H. (1996): Qualitative single-case research in practice: a necessary reliable and valid alternative for music therapy research. In Langenberg e.a. (1996): *Qualitative music therapy research*.
- Smeijsters, H. (1997): Die therapeutische Wirkung der Musik – Ergebnisse der Forschung. In: L.Müller & H.Petzold (Hrsg), *Musiktherapie in der klinischen Arbeit. Integrative Modelle und Methoden*. Stuttgart: Gustav Fischer Verlag.
- Smeijsters, H. (2000): *Handboek Creatieve Therapie*. Bussum: Coutinho.
- Wheeler, B. (1995): *Music therapy research*. Gilsum: Barcelona Publishers.
- Wichelhaus, B. (1996): Kunsttherapie als Wissenschaftsdisziplin. In: *Zeitschrift für Musik-, Tanz- und Kunsttherapie*, 7, pp. 143-144.

PROJECTVAARDIGHEDEN (BESLISDOCUMENT 2A)

Naam van student:

Naam van projectbegeleider:

Naam van praktijkbegeleider:

Datum:

Beoordelingscriteria

De student is in staat tot:	Een cijfer op schaal 1-10	Opmerkingen
1. Tijdsmanagement		
2. Strategisch inzicht		
3. Risicobeheersing		
4. Zelfmanagement		
5. Communicatie- en contactvaardigheden		
6. Onderhandelingsvaardigheden		
7. Informatiemanagement en voortgangsbewaking		
8. Effectieve afronding en Evaluatie van het project		
Totaalscore:		

Weging bij beoordeling: - totaalscore =
 - totaalscore wordt gedeeld door (8)* =

Het eindcijfer van projectvaardigheden na toepassing van de afrondingsregel:

* () Afhankelijk van het aantal onderdelen dat beoordeeld is

CONCEPT ONDERZOEKSVERSLAG (BESLISDOCUMENT 2B)

Naam van student:

Naam van projectbegeleider:

Naam van praktijkbegeleider:

Datum:

Beoordelingscriteria:	Voldaan / niet voldaan	Opmerkingen
1) Onderdelen van probleemstelling zijn helder en in samenhang beschreven		
2) Afbakening		
3) Consistentie		
4) Relevantie en bruikbaarheid		
5) Onderbouwing		
6) Kritisch vermogen		
7) Leesbaarheid		
Eindbeoordeling uitgedrukt in kwalificatie voldaan / niet voldaan		

Op alle criteria dient de student de kwalificatie 'voldaan' te hebben.

Conclusie: voldaan / niet voldaan

Beoordeling beslisdocument 2 (a + b)

Naam:		
Beoordeling beslisdocument 2		
Projectvaardigheden (2a)	Cijfer:	
Concept onderzoeksverslag (2b)	Voldaan/ niet voldaan:	
Beoordeling: beslisdocument 2	Cijfer:	

ONDERZOEKSVERSLAG (BESLISDOCUMENT 3)

Naam van student:

Naam van projectbegeleider:

Naam van 2^e beoordelaar:

Naam van praktijkbegeleider:

Datum:

Beoordelingscriteria:	Cijfer op schaal 1-10	Opmerkingen
1) Onderdelen van probleemstelling zijn helder en in samenhang beschreven		
2) Afbakening		
3) Consistentie		
4) Relevantie en bruikbaarheid* *Een afgerond product kan leiden tot verhoging van dit cijfer.		
5) Onderbouwing		
6) Kritisch vermogen		
7) Leesbaarheid		
Eindbeoordeling uitgedrukt in een cijfer		

Voorwaarde voor de beoordeling: samenvatting van het onderzoek is afgegeven bij de webmaster.

Weging bij beoordeling: - totaalscore =
 - totaalscore wordt gedeeld door 7 =

Het eindcijfer van onderzoeksverslag na toepassing van de afrondingsregel:

REFLECTIEVERSLAG (BESLISDOCUMENT 4)

Naam van student:

Naam van projectbegeleider:

Datum:

Bijkomende eisen zijn voorwaardelijk voor de beoordeling	Aankruisen, indien voldaan
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uit de beschrijving wordt duidelijk dat de student de fasen van reflecteren op zijn minst een keer heeft doorlopen. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ In het reflectieverlag zijn alle onderdelen opgenomen 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De onderdelen zijn overzichtelijk & geordend op schrift gesteld 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het reflectieverlag ziet er typografisch correct uit 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het reflectieverlag is in correct Nederlands geschreven 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het reflectieverlag is helder van opbouw 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het reflectieverlag heeft omvang van maximaal 4 blz. à 400 woorden 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uitwerkingen zijn geordend en overzichtelijk als bijlagen toegevoegd 	
Conclusie:	voldaan / niet voldaan

Beoordelingscriteria

	Een cijfer op schaal 1-10	Opmerkingen
De student is in staat tot:		
1. Relevante thema's m.b.t. de <u>Uitvoering van het projectmatig Praktijkonderzoek</u> te selecteren en deze systematisch te beschrijven		
2. Het eigen functioneren in aangedragen thema's te <u>vergelijken met mogelijke andere benaderingswijzen</u> , die hij kent uit de literatuur of uit andere eigen ervaringen of van collegae		
3. Aan te geven <u>wat</u> hij <u>geleerd</u> heeft over het doen van praktijkonderzoek		
4. Een <u>verband</u> te leggen te leggen tussen conclusies m.b.t. projectmatig praktijkonderzoek en de eigen <u>loopbaanontwikkeling</u> .		
Totaalscore:		

Weging bij beoordeling: totaalscore =

Voor eindcijfer reflectieverlag wordt de totaalscore wordt gedeeld door 4 =

Na toepassing van de afrondingsregel:

PRESENTATIE PRAKTIJKONDERZOEK

Naam van student:

Naam van projectbegeleider:

Naam van 2^e beoordelaar:

Naam van praktijkbegeleider:

Datum:

Beoordelingscriteria	Een cijfer op schaal 1-10		Opmerkingen
1. De presentatie is afgestemd op de context en hulpmiddelen zijn ondersteunend X 1=		
2. De doelen van de presentatie zijn duidelijk X 2=		
3. De inhoud is duidelijk X 2=		
4. De structuur van de presentatie is adequaat X 2=		
5. Verbale en non-verbale aspecten X 1=		
6. De betrokkenheid van het publiek is georganiseerd* * Gebruik van activiteiten of andere interactieve technieken kan leiden tot verhoging van het punt op dit criterium X 1=		
7. Inhoudelijke onderbouwing van antwoorden op vragen uit publiek X 1=		
Totaalscore:			

* facultatief en kan bonuspunten opleveren

Weging bij beoordeling: - totaalscore =
 - totaalscore wordt gedeeld door 10 =

Eindcijfer na toepassing van de afrondingsregel:

BIJLAGE 1: VERWIJZINGEN NAAR LITERATUUR VOLGENS DE APA-STANDAARD

APA-standaard

De American Psychological Association (APA) heeft een systeem ontwikkeld voor het consistent en overzichtelijk verwijzen naar literatuur (hoofdstukken, artikelen, websites, audiovisueel materiaal, etc.). Deze standaard wordt gehanteerd door het overgrote deel van de psychologische en sociaal-wetenschappelijke tijdschriften. De systematiek die gehanteerd wordt staat hieronder uitgelegd aan de hand van enkele veel voorkomende verwijzingsvormen (boeken, artikelen en websites). Voor een meer volledig overzicht (o.a. CD-ROMs, video, DVD, krantenartikelen etc.) wordt verwezen naar het hoofdstuk Reference List in de Publication Manual van de APA.

Richtlijnen voor verwijzingen in de tekst

In de tekst van een artikel dien je bij informatie die je uit het artikel of hoofdstuk hebt gehaald daarnaar te verwijzen. Dat is eenvoudig te doen. Bij artikelen gebruik je de achternaam van de auteur gevolgd door het jaartal van publicatie (tussen haakjes). Bijvoorbeeld: "Wilcock (1993)". Bij verwijzingen naar boeken voeg je daar een paginanummer aan toe: "Verschuren en Doorewaard (2000, p. 146)".

Bij de aanduiding van meerdere auteurs schrijf je het voegwoord "en" voluit als je het in de tekst gebruikt, maar als "&" als het tussen haakjes staat. Bijvoorbeeld: "Verschuren en Doorewaard (2000, p. 146) beweren dat ...", maar "Er wordt onderscheid gemaakt tussen een conceptueel en een onderzoekstechnisch ontwerp (Verschuren & Doorewaard, 2000, p. 146)."

Bij meer dan 2 auteurs schrijf je de eerste keer dat je de verwijzing gebruikt alle auteurs op, maar mag je daarna volstaan met de eerste auteur en de toevoeging "et al." Bijvoorbeeld: Bij de eerste vermelding schrijf je "In een artikel van Strong, Rigby, Stewart, Law, Letts en Cooper (1999) ..." en verderop in de tekst "Strong et al. (1999)".

Richtlijnen voor het maken van een literatuurlijst

De documenten worden *alfabetisch* gerangschikt volgens de naam van de eerste auteur. Anonieme publicaties worden gerangschikt naar het eerste zelfstandige naamwoord van de titel.

A. VOLLEDIGE BOEKEN

Van de aangehaalde boeken moet in bijgaande volgorde vermeld worden:

1. Achternaam auteur gevolgd door de voorletter(s), en jaar van uitgave (tussen haakjes)
2. titel boek of artikel (cursief), eventuele subtitel
3. plaats van uitgave (gevolgd door ":") en naam uitgever.

Voorbeeld:

Verschuren, P., & Doorewaard, H. (2000). *Het ontwerpen van een onderzoek*. Utrecht: Lemma.

B. ARTIKELEN OF HOOFDSTUKKEN UIT GEREDIGEERDE BOEKEN

Bij artikelen of hoofdstukken uit verzamelbundels (zogenaamde "geredigeerde" boeken) wordt vermeld waar het artikel in te vinden is (na de naam van het artikel zelf):

1. Achternaam auteur gevolgd door de voorletter(s), en jaar van uitgave (tussen haakjes);
2. Titel hoofdstuk of artikel, eventuele subtitel (niet cursief);
3. Het woordje "In" gevolgd door de achternaam en voorletter(s) van de redacteur van het boek (niet cursief), een "," en de titel van het boek (cursief) en tenslotte de betreffende pagina's van het hoofdstuk of artikel in het boek (niet cursief);

4. Plaats van uitgave (gevolgd door “:”) naam uitgever.

Voorbeeld

Bik, M., Driessen, M.J., & Kuiper, C. (1998). Taakgebied ontwikkeling, onderzoek en organisatie. In Kinébanian, A., & Thomas, C. (Red.), *Grondslagen van de Ergotherapie*. Maarssen: Elsevier/De Tijdstroom.

C. ARTIKELN UIT TIJDSCHRIFTEN

Bij artikelen uit tijdschriften vermeld je:

1. Achternaam auteur gevolgd door de voorletter(s), en jaar van uitgave (tussen haakjes);
2. Titel artikel, eventuele subtitel (niet cursief);
3. De titel van het tijdschrift (cursief), de jaargang (ook cursief) en de betreffende pagina's van het hoofdstuk of artikel in het boek (niet cursief).

Voorbeeld:

Wilcock, A. (1993). A theory of the human need for occupation. *Occupational Science*, 1, 17-24.

D. WEBSITES

Bij websites vermeld je:

1. Achternaam auteur gevolgd door de voorletter(s) (of instituutsnaam), en jaar van uitgave (tussen haakjes);
2. Titel artikel, eventuele subtitel (cursief);
3. “Opgevraagd”, de datum van opvragen, “afkomstig van” en het www-adres van de website.

Voorbeeld:

Nederlands Paramedisch Instituut (2003). *Meetinstrumenten*. Opgevraagd 28 oktober 2003 afkomstig van <http://www.paramedisch.org/o&o/meetinstrumenten.asp>

Referenties

American Psychological Association (2001). Reference list. In *Publication Manual of the American Psychological Association (5th ed.)*. New York: American Psychological Association.

ONDERZOEKSFORMAT (in te leveren met het onderzoeksverslag)

Praktijkonderzoek

CTO - HAN

Hoofdphase3

Naam onderzoeker*							
E-mail adres*							
Titel van onderzoek*							
Afstudeerperiode*							
Onderzoeksbenadering**	kwalitatief		kwantitatief			mengvorm	
Onderzoekstype**	Inventariserend onderzoek	Behoeftte-onderzoek	Ontwikkelings-onderzoek / planevaluatie	Proces-evaluatie	Effect-evaluatie	Effect-meting	Overig* :
Databron*	Individuele personen: Bijv. cliënten, experts, therapeuten Bijv. respondenten, informanten	Documenten: Bijv. therapieverslagen, observatieverslagen, patiëntendossiers, verslagen van patiënten-besprekingen, intakeverslagen	Media-producten Bijv. boeken, artikelen uit tijdschriften, krant, radio of TV-programma, CD-ROM	Sociale Werkelijkheid Bijv. intake, behandelings-bespreking, therapiesessie met cliënten, behandelings-evaluatie met cliënt, samenspel op speelplaats	Fysieke sporen Bijv. werkstukken, producten van cliënten, tekeningen, kostuum, maquette, beeld- en geluidsopname		
Dataverzamelings-techniek **	Observatie	Interview	Vragenlijst	Inhoudsanalyse (bijv. bij literatuur-onderzoek) Bureauwerk	Mediuanalyse	Casestudy	
Subsegment Behandelen van cliënten **	Vorbereiden	Kennismaken en observeren	Diagnosticeren en indiceren	Planning van behandeling	Uitvoeren van behandeling	Afronden en evalueren	
Medium waarop onderzoek betrekking heeft**	Beeldend vormen		Drama		Muziek		
Soort werkveld* (zonder deze bij naam te noemen)	Maak gebruik van naamgeving op bijgeleverde lijst 'werkvelden van de vaktherapeut'						
P ***	Kenmerken van populatie van onderzoek*						
I	Leeftijd: Geslacht: Nationaliteit: Probleem / Stoornis: Andere relevante kenmerken:						
I	Diagnostische methode waarop onderzoek betrekking heeft* (indien van toepassing)						
I	Behandelingsmethode waarop onderzoek betrekking heeft* (indien van toepassing)						
C	Controle-interventie ****						
O	Outcome: het te verwachten onderzoeksresultaat ****						
	Probleemstelling van het onderzoek*						
	Samenvatting van de conclusie van het onderzoek* (maximaal 100 woorden)						
	Trefwoorden*						
	Eindcijfer*						

* Invullen

** Aankruisen wat van toepassing is; in een rij kunnen meerder mogelijkheden aangekruist worden.

*** PICO: P= Populatie/Probleem; I= Interventie of diagnostische test; C= Controle-interventie (bijv. placebo, niets doen, andere interventie) of referentietest (het liefst de gouden standaard); O=Outcome; verwachting van onderzoeksresultaat of voorspelling.

**** Alleen van toepassing bij effectonderzoek.

Lijst werkvelden van de vaktherapeut

Gezondheidszorg

Intramurale gezondheidszorg:

- algemene psychiatrische ziekenhuizen
- psychiatrische afdelingen van algemene en/of academische ziekenhuizen
- universitaire klinieken
- kinder- en jeugdpsychiatrische klinieken/centra
- klinieken voor verslavingszorg
- forensisch psychiatrische klinieken
- medisch kinderdagverblijven /-tehuizen
- psychotherapeutische gemeenschappen
- herstellingsoorden
- epilepsiecentra
- astmacentra
- revalidatiecentra
- verpleeghuizen voor somatisch zieken en psychogeriatrische patiënten
- instellingen voor mensen met een zintuiglijke handicap

Semi- en extramurale gezondheidszorg

- Regionale Instituten voor Ambulante GGZ (RIAGG)
- Multi Functionele Eenheden geestelijke gezondheidszorg
- psychiatrische dag- en poliklinieken
- particuliere praktijk
- therapie aan huis projecten
- gezondheidscentra
- fysiotherapiecentra
- psychologen of pedagogen praktijken

Instellingen voor verstandelijk gehandicapten

- residentiële centra voor verstandelijk gehandicapten
- instellingen voor sterk gedragsgestoorde licht verstandelijk gehandicapten
- dagverblijven voor kinderen, ouderen en mensen met een meervoudige handicap

Orthopedagogische instellingen

Speciaal Onderwijs

- Z.M.O.K.-scholen
- Z.M.L.K.-scholen
- Mytyl/Tytylscholen
- overige schoolvormen

Instellingen (projecten) voor Jeugdhulpverlening

- instituten voor zeer intensieve behandeling
- opvanghuizen
- dagcentra voor schoolgaande jeugd

Welzijnswerk

Instellingen in de welzijnssector

- vormingscentra
- buurthuizen

Justitiële instellingen

- Penitentiaire instellingen

Overige organisaties

- instellingen voor seksespecifieke hulpverlening
- instituten voor slachtofferhulp / daderhulp
- instellingen voor hulp aan oorlogsslachtoffers/daders
- vluchtelingenhulp
- transculturele hulpverlening
- uitzending naar buitenland (bijv. voor War Child)
- cliniclowns / pleisterclowns (na specialistische training)
- hospitium
- reïntegratiecentra

